

Keresztény Civil Szervezetek 10. Országos Fóruma
Az érdekérvényesítés lehetőségei és útvesztői

Keresztény Civil Szervezetek
10. Országos Fóruma

Az érdekvérvényesítés lehetőségei és útvesztői

A 2014. november 6-án megrendezett konferencia
előadásainak szerkesztett változata

Kiadja: Magyar Kereszténydemokrata Szövetség, Budapest

Felelős kiadó: Harrach Péter

Minden jog fenntartva.

Készült a Brankovics Alapítvány támogatásával.

ISBN 978-615-80127-1-3

Nyomdai kivitelezés: Vareg Produkció (www.vareg.hu)

Tartalom

<i>Bevezető</i>	
Strommer Pál	7
<i>Köszöntő</i>	
Harrach Péter	9
<i>Előadások</i>	
Horváth Pál: <i>Mire hív meg minket az Egyház társadalmi tanítása?</i>	13
Baritz Laura OP: <i>Felvilágosult önérték, vagy fenntartás nélküli önátadás?</i>	21
Molnár-Bánffy Kata: <i>Jóteköny célok, hatékony eszközök</i>	33
Kutassy Jenő: <i>Együtt működünk!</i>	45
Écsy Gábor: <i>Hatékony szervezeti felépítés</i>	55
Gyóri-Dani Lajos: <i>Nemzetközi kapcsolatok – hazai előnyök</i>	61
Salzmann Zoltán: <i>A szervezet jó anyagi hátterének megteremtése</i>	71
<i>Zárszó</i>	
Strommer Pál	79

Bevezető

Strommer Pál
a fórum levezető elnöke

Tisztelt Elnök úr, Hölgyeim és Uraim!

Tisztelettel köszöntöm Önöket mai konferenciánkon, az éppen 10. alkalommal megrendezett Keresztény Civil Szervezetek Országos Fórumán. Strommer Pál vagyok, a Magyar Piarista Diákszövetség alelnöke.

Mai tanácskozásunk címe: Az érdekérvényesítés lehetőségei és útvesztői. Magunkról, a keresztény civil szervezetek működéséről fogunk ma közösen gondolkodni. Hallanak majd két megalapozó előadást, amik támaszt adnak akkor, ha a magunk szervezeteinek létjogosultságáról vitatkozunk. A kávészünet után pedig hallanak nagyon praktikus, sőt, pragmatikus előadásokat is arról, hogy milyen eszközök segítenek céljaink professzionális megvalósításában.

Keresztény Civil Szervezetek 10. Országos Fóruma

Most felkérem Harrach Péter urat, házigazdánkat, a Magyar Kereszténydemokrata Szövetség elnökét, hogy köszöntőjével nyissa meg mai tanácskozásunkat!

Köszöntő

Harrach Péter

elnök, Magyar Kereszténydemokrata Szövetség

Tisztelt Elnök úr, Hölgyeim és Uraim, kedves Barátaim!

A mai alkalommal nem eszmei kérdéssel, hanem egy gyakorlati problémával foglalkozunk. Azt mondják, hogy a keresztény emberek érdekérvényesítése gyengébb, mint a liberálisoké, vagy a jobboldali radikálisoké. Néha mi is így érezzük. Azért is beszélünk ma erről, hogy ezen tudjunk változtatni. A keresztény civil világ érdekérvényesítéséről lesz szó az előadásokban, és remélem, hogy ezt hasznos beszélgetések is fogják követni.

Engedjék meg, hogy a civilek mellett néhány szót az állam érdekérvényesítő képességéről szóljak. Arról a feladatról, ami a nemzeti szuverenitás megőrzését, védelmét jelenti, tehát szabadságunkról és önállóságunkról. Ez védelmet és érdekérvényesítést

jelent. Amikor az Unióhoz csatlakoztunk, önként feladtuk a szuverenitásunknak egy részét, hiszen ebben a szervezetben közös döntések születnek. Sajnos ezen túl folyamatos küzdelmet kell folytatnunk a maradék szuverenitásunk védelmében. A támadásnak politikai, gazdasági és ideológiai okai vannak az itthoniak és az európaiak részéről egyaránt.

Mit jelent a politikai ok? Azt, hogy nehezen tudják egyesek feldolgozni a vereségből fakadó lelkiállapotot. De meg kell védenünk az érdekeinket a gazdasági szuverenitásunk biztosításával is! Patrióta gazdaságpolitikát kell folytatnunk, aminek két elemét említeném. Elsőként az eltékozolt nemzeti vagyonelemek visszaszerzését – gondoljanak csak a MOL-ra, az EON-ra. A visszavásárlások függőségünk megszüntetését és gazdasági szuverenitásunk megőrzését szolgálják, és nem valamiféle politikai önérdeteket. Másrészt meg kell említenem azt is, hogy az IMF megszorító javaslataival szemben megvalósuló gazdaságfejlesztés szintén a gazdasági szuverenitás képviselőjét jelenti. Éppen ma hallottuk a hírekben, hogy az IMF módszereit kritizálták független szakértők és arra is utaltak, hogy az európai gazdasági válság fennmaradásának egyik oka az, hogy az IMF a megszorítás politikáját erőlteti mindenhol. Azok az események, amik az ettől való elszakadást mutatják, bizony küzdelmet jelentettek és a küzdelem mindig konfrontálódással jár.

Ha már a parlamentben vagyunk, akkor a parlament szuverenitásának védelméről is két szót hadd szóljak. Nem helyes az, ha mondjuk egy olyan szerv, mint az Alkotmánybíróság szerep-átvételestésben van, és nem az alapértékek védelmét, hanem a törvényhozást szeretné magának kisajátítani. Ezért mi támogatjuk és segítjük az Alkotmánybíróság eredeti célját, de szeretnénk a törvényhozást a választott képviselőknek fenntartani. Ez is a szuverenitás, a parlament szuverenitásának védelme.

Nap mint nap hallunk a magyar családok kötöttségeiről. Arról a megkötöttségről, amit az eladósodás, a bankok és szolgáltatók profitéhsége okozott. Ebből a kötöttségből kell kiszabadítani a

családokat. A sokat emlegetett rezsicsökkentés vagy a devizahitelek problémájának kezelése ezt a célt szolgálja.

Végül engedjék meg, hogy utolsóként, szuverenitásunk biztosítása érdekében a teremtés rendjének a védelmét vagy azt is mondhatnám, a normális emberi életnek a védelmét említsem. A liberális nemzetközi nyomás épp ezt támadja. A másként gondolkodók tiszteletét hirdetik, de a gyakorlatban nem ismerik ezt a tiszteletet. Tabukat fogalmazznak meg, dogmákat próbálnak kötelezővé tenni, és sokszor emberi jogi öltözetben képviselnek ideológiai és politikai célokat. Nem feladatomban innen egy nagy és tiszteletre méltó ország napjainkban ellenünk irányuló lépéseit bírálni, de nézzük úgy ezeket a megnyilatkozásokat, hogy azok bizony nem feltétlenül a megfogalmazott célok, hanem inkább a mögöttes rejlő érdekek miatt történnek.

Ahhoz, hogy a keresztény civil világ érdekeit képviselni tudja, határozottságra és szakszerűsége van szüksége. A konfliktust nem keresni, de vállalni kell. Erő és bölcsesség kell ehhez. A nap folyamán sok gondolatot fogunk hallani, amelyek segíteni fognak minket abban, hogy ezt a célt elérjük, így hasznos és kellemes napunk legyen.

Ezt kívánom mindnyájuknak.

Strommer Pál brum levezető elnöke

Elnök úr, köszönöm szépen. Most pedig térjünk rá a mai előadásokra. A katolikus társadalom teológiai szilárd meggyőződése, hogy demokratikus, a közjót és az igazságosságot szolgáló társadalom nem képzelhető el az egyéni, személyes létezés és a politikai társadalmi hatalom között közvetítő civil társadalom aktív működése nélkül. A civil társadalom azoknak a közösségi formáknak az összessége, amelyekben az egyén megéli a maga életét, megfogalmazza céljait, megjeleníti érdekeit. Kibontakoztatja önérdekén túlmutató társas tevékenységét. Már pedig egy ilyen, az individuális szétesettség és az etatista központosítás ellen védelmet nyújtó közösségi rend nem működhet a szubszidiaritás, az egyéni és a közösségi autonómiák és egymásrautaltságok rendszere nélkül.

Felkérem Horváth Pál urat, az ELTE Bölcsészettudományi Kutatóközpontjának vallástörténészét, tartsa meg előadását!

*Mire hív meg minket
az Egyház társadalmi tanítása?*

Horváth Pál

vallástörténész, ELTE Bölcsészettudományi Kutatóközpont

Elnök úr, tisztelt Hölgyeim és Uraim, először is tisztelettel köszöntöm mindnyájukat. A bevezetőben már elhangzott, hogy az én feladatom, aminek a megoldására kísérletet teszek, az egyház társadalmi tanítása néhány, a civil szférát és annak működését érintő fogalommal kapcsolatos nézeteit próbálja összefoglalni.

A katolikus társadalomtudományi kézikönyvek meghatározása szerint a civil társadalom az emberi személyek közötti kulturális és közösségi kapcsolatok összessége. E kapcsolatok kizárólagos alapja az emberi személy, akinek megismételhetetlen, teremtményi természetéből fakadó személyi méltósága, szabadságra és igazsággosságra rendeltsége a keresztény emberkép szilárd alapja. Ennek

az emberképnek fontos eleme az emberi lény biológiai adottságainak tudomásulvételén túl transzcendens, önmagán túlmutató természetének állítása is. Ez a pusztán emberi egyedet és egyént személlyé tévő transzcendencia több dolgot jelent. Így azt, hogy az ember, mint személy a Teremtő képmásaként nyitott Isten felé. De azt is jelenti, hogy cselekvőképes alanyként bele van helyezve a teremtett természet működési rendjébe, amelyben egyéni élete zajlik. Ám egyben társas, közösségi létre rendelt lény is, akinek transzcendenciája azt is jelenti, hogy nem lévén önmaga alkotása és nem elegendő önmagának, csak mások jóvoltából és másokkal együtt birtokolhatja az élet csodáját, csak embertársaival sokoldalú kapcsolatban birtokolhatja az őt megillető, a Teremtő által neki rendelt életet, autonómiát és szabadságot. Ezekből a Szentírásból világosan kiolvasható alapelvekből következően az egyház tanításának fontos része az evilági valóságok autonómiájának alapelveiből kiindulva egy olyan társadalomteológiai elmélet előterjesztése és képviselése, amely az ember eredendően közösségi természetéből kiindulva életének társadalmi-közösségi vonatkozásait teszi vizsgálat tárgyává.

Egy ilyen elemzés természetes pólusait maga az emberi személy és létezésének legközvetlenebb szintere, a személyes élet- és szeretetközösséget jelentő család, illetve a személyek összességként és együtt élő társulásaként felfogott társadalom, népközösség, politikai közösség, az állam, az emberi nem közössége jelenti. Ám az egyes ember, és az emberi közösség mint társadalom kapcsolatát elemző keresztény gondolkodás létezésünk e tágas, sokszereplős színterét hagyományosan olyan organikus rendszerként szemléli, amely – elkerülve az egyes emberi egyedek magányos és elszigetelt individuumokként vagy az emberi közösség pusztán egyforma és lényegében személytelen alkotóelemeiként való értelmezésének csapdáját – a közösségi létezés egy hiteles modelljét tárja elénk, amely az egyes ember és minden ember személyi méltóságát és kiteljesedését, az ember világában való boldogulását, a közjó, az igazságosság és az igazság megvalósulását hivatott szolgálni. Egy

ilyen fogalmi rendben kitüntetett jelentősége van az emberi személy és az őt körülvevő család, valamint a politikai társadalom, az állam közötti közvetítő szféráknak, hiszen ezek személyes létezésünk, hétköznapi életünk legközvetlenebb színterei, legyen szó a munkahelyi vagy iskolai környezetről, a barátok, a szomszédok, a velünk egyívású vagy azonos gondolkodású, érdeklődésű embertársaink csoportjáról. Ezzel pedig elérkeztünk a társadalmi közösségeknek a katolikus társadalmi tanítás által köztes közösségekként vagy polgári társulásokként jellemzett köréhez, a civil társadalomhoz. Ennek a szférának a rendeltetéséről már XIII. Leó pápa nevezetes körlevele, az 1891-es *Rerum Novarum* azt mondja, hogy *„célja egyetemes, mivel a közjóra törekszik, amelyből minden egyes polgárnak joga van az őt megillető részre.”* Ezt a gondolatot egészíti ki *Az Egyház társadalmi tanításának kompendiuma* címet viselő, néhány esztendeje megjelent vatikáni dokumentum, amikor úgy fogalmaz, hogy *„a civil társadalmat sajátos tervezési képesség jellemzi, amely kedvez a szabadabb és igazságosabb társadalmi együttélésnek, ahol a polgárok különféle csoportjai egyesülnek, és azon fáradoznak, hogy sajátos célkitűzéseket dolgozzanak ki, öntsenek formába, alapvető követeléseiknek nyomatékot kölcsönözzenek, és indokolt érdekeket védelmezzenek.”*

A magánlét és a társadalmi közhatalom között álló közösségi szerveződéseknek egy ilyen gazdag sokasága minden valaha volt, mai és eljövendő emberi közösség harmonikus, az egyéni boldogulás és a közjó érvényre jutását szolgálni hivatott fennállásának, működésének nélkülözhetetlen része; ahol nincs legalább elemi értelemben civil szféra, ott sem valódi társadalomról, sem autonóm és szabad egyénekről nem beszélhetünk. Ugyanakkor nem véletlen, hogy éppen a 19. és a 20. században értékelődött fel a civil társadalom létének és szerepvállalásának addig természetesnek számító jelentősége, hiszen ekkor öltöttek testet olyan új ideológiák a liberális individualizmustól az etatista szocializmusok különféle formáiig, amelyek a hagyományos keresztény emberképpel és társadalomeszménnyel ellentétes kiindulópontokból igyekeztek

átformálni a tradicionális társadalmak lényegében organikus és hierarchikusan tagolt szerkezetét. Egyebek között éppen erre a kihívásra is válaszolt a katolikus egyház akkor, amikor a 19. század végétől hozzálátott a maga kor- és szakszerű társadalmi tanításának kidolgozásához. Ebbe a folyamatba illeszkedett XI. Pius pápának az 1931-es *Quadragesimo anno* enciklikájában adott diagnózisa a modern társadalmak aggasztó szerkezetváltozásairól, hiszen megfogalmazása szerint „*az egykor változatos formákkal tagolt, sokszínű társadalmi élet darabjaira hullott szét, csaknem teljesen elsovadt, szinte csak az egyes ember és az állam maradt meg belőle.*”

Tegyük mindjárt hozzá, hogy bár ott és akkor a Szentatya aggodalmát azoknak a diktatórikus etatizmusoknak – a bolsevizmusnak, a fasizmusnak, a nemzeti szocializmusnak – a térnyerése keltette fel, amelyek a közhatalom mindenhatósága nevében igyekeztek felszámolni közösséget és egyént, a megfogalmazás éle irányult a liberális hagyományon alapuló, a közösségi létet és a politikai közhatalmat a személyes szabadság mindenhatósága nevében korlátozni vagy visszaszorítani akaró konzum-demokráciák ellen is. A XI. Pius pápa és a körlevél gondolatmenetét előkészítő munkája révén nagyban meghatározó kiváló német jezsuita társadalomtudós, Oswald von Nell-Breuning számára már a társadalmi tanítás kidolgozásának ebben a viszonylag korai fázisában is világos volt, hogy koruk, korunk uralkodó eszméi kétféle veszedelmet is hordoznak a közösségben, társadalomban, államban élő ember számára. Ha ugyanis az emberi létezés világát az egyén és a politikai közhatalom kétszereplős szembenállására csupaszítjuk le, felszámolva az embert természetesen körülvevő társulásokat és közösségeket, akkor vagy az következik, hogy a diktatórikus vagy bürokratikus állami közhatalom, felszámolva szabadságot, igazságosságot, totális uralmat szerez az egyének, mint arctalanná tett sokaság felett, vagy az egyéni szabadság mindenhatósága és a „semmi hatalmat senkinek” jelszava nevében kerülnek szétverésre a nem pusztán magánönzésre épülő társulási formák, amelyeket az állam, mint hatalom nélküli közhatalom sem tud megvédel-

mezni. A modern társadalmak ilyen irányú átformálásának kísérletei azóta, sőt az utóbbi idők globálisnak nevezett világában még a korábbiaknál is virulensebben maradtak fenn, hangzatos és behízelt módon szocialista vagy éppen liberális demokráciának nevezve magukat. Márpedig keresztény szemmel tekintve ez nem más, mint a demokrácia eredeti fogalmának megcsúfolása, hiszen annak alapja a közjó és az igazságosság közakarattal és közös erőfeszítésekkel végzett szolgálata, amely az emberi személy méltóságának a közösségekben és a közösség által, közösségi természetének pedig személyes részvétele és közreműködése révén történő megvalósítása egyensúlyát jelenti. Az elmúlt évtizedekben egyre világosabbá vált, hogy ennek az egyensúlynak és harmóniának az egyik legfontosabb biztosítója az emberi társulások és közösségi formák gazdag szövődésének megőrzése, amelyben az emberek értékeik, érdeklődésük, érdekelttségük vagy érdekeik mentén autonóm, ám egymással sokoldalú kapcsolatban álló szerveződésekben valósíthatják, valósítják meg önmagukat. Ezeknek a közösségi formáknak a társadalomtest egészét átfonni hivatott rendszerét nevezi a társadalmi tanítás a civil szféra vagy a köztes társulások világának, amely közvetíteni hivatott a társadalmi nagy egész, a politikai közösség és az egyéni-családi létezés között. A társadalmi organizmus három szereplője így a társadalom, a politikai közösség, az állam, a civil, helyi és közvetlen közösségek és társulások világa és a legközvetlenebb közegében, családi kötelékei között élő, személyi méltósággal bíró egyén.

De miért is olyan fontos a civil szféra az egyház társadalmi tanítása szerint? Azért, mert a keretei között megvalósuló emberi társulások révén juthat érvényre a szélsőséges individualizmus és magánönzés ellenszere, a szolidaritás, mint az embertársak kölcsönös egymás-vállalása, és az egyre személytelenebb hatalmi önkénynek gátat szabó szubszidiaritás, a közösségi autonómiák és kooperációk összehangolásának eszköze. Ez utóbbi lényegét XI. Piusz pápa már 1931-ben úgy jellemezte, hogy „*amit az egyes egyének saját erejükből és képességeik révén meg tudnak valósítani, azt a*

hatáskörükből kivenni és a közösségre bízni tilos; éppen így mindazt, amit egy kisebb és alacsonyabb szinten szerveződött közösség képes végrehajtani és ellátni, egy nagyobb és magasabb szinten szerveződött társulásra áthárítani jogszerűtlenség és egyúttal súlyos bűn, a társadalom helyes rendjének felforgatása, mivel minden társadalmi tevékenység lényegénél és benne rejlő erejénél fogva segíteni – szubszidiálni – köteles a társadalmi egész egyes részeit, ellenben soha nem szabad bomlasztania vagy bekebeleznie azokat.” (Qa. 79.) Ebben az értelemben a szubszidiaritás, a kisegítés nem más, mint a modern, önigazgató, helyi autonómiákra épülő önkormányzatiság, önigazgatás és önmegvalósítás, az alulról építkező társadalmiság alapelve; II. János Pál pápa pontos megfogalmazása szerint az, hogy „egy magasabb szintű közösség nem avatkozhat be egy alacsonyabb szintű közösség belső életébe, és nem foszthatja meg illetékességétől, sőt ha a szükség úgy kívánja, támogatnia és segítenie kell abban, hogy összehangolja tevékenységét a társadalmat alkotó más tényezőkkel, a közös érdekében.” (Ca. 48.)

Valójában ez az elv annyit jelent, hogy életünk minden szintjén és színterén a közvetlen célokat megfogalmazni, a közös feladatokat megoldani az érintett közösségnek – legyen az egy család, egy település, egy civil társulás ügye – maguknak és ott helyben, mások beavatkozása vagy másokra való ráhagyása nélkül kell. Ennyiben a kisegítés elve a közösségi autonómia, a személyes és közös önépítés biztosítéka, hiszen a döntési és cselekvési kompetenciákat hivatott megóvni minden külső, felsőbb, kéretlen beavatkozástól. Ugyanakkor ebben az elvben az önállóság, a közvetlen és személyes felelősség és részvétel vállalása mellett benne rejlik a társadalmi együttműködés rendszerébe való szerves beilleszkedés mozzanata, a segítség, a kisegítés, a megsegítésre formált igény jogos elismertetésének igénye is. Ha egy egyén, egy család, egy helyi közösség egyedül nem képes az általa kitűzött kívánatos célokat, vágyakat elérni, jogos igényeit kielégíteni, akkor és csak akkor, de akkor mindenképpen számíthasson arra, hogy a tágabb közösségtől, a társadalomtól, végső soron az államtól kap megfe-

elő segítséget. Nem úgy, hogy helyette és felette intéződnék el a dolgai, hanem, hogy lehetőség szerint rendelkezésére bocsátják, azokat az eszközöket, amelyekben szűkölködik, de meghagyják az önállóságát és megőrzik a felelősségét abban a mértékben, amilyen mértékben azzal élni képes.

Példáknál maradva, a kisegítés elve akkor működik igazán, ha a munkanélküli nem segélyt, hanem munkalehetőséget kap, ha a szűkölködő családtól nem átvesszük gyerekei felnevelésének gondját, hanem lehetőséget adunk arra, hogy maga legyen képes ellátni a feladatát. Ezt az elvet valósítja meg egy városszépítő egyesület vagy egy önképző kör is, ha pedig egy kistelepülés egyedül képtelen közútjai és közművei rendbetételére, támogatást kap céljai elérésére, de nem mások döntenek el az érintettek helyett, hogy mire és hol van valóban szüksége az ott élő embereknek. Mindebből látható, hogy a szubszidiaritás elve csak olyan társadalomban érvényesülhet, ahol a döntési és illetékességi körök hierarchikus, ám egyeztetett, a felek együttműködésén alapuló rendet és rendszert alkotnak, amelyben mindenkinek van saját feladata és felelőssége, döntési joga és cselekvési tere úgy, hogy nem hagyják egymást magukra, de nem is avatkoznak illetéktelenül a másik fél, a másik közösségi szint életébe. Egy ilyen társadalom kifermálása és működtetése viszont elképzelhetetlen mint eszköz és közeg, a civil szféra, a benne megtestesülő értékek, egyéni erőfeszítések és az emberi társulás egészét szabályozó, korlátozó erő közbejötté nélkül, amely egyszerre ad teret a közös, felelős, értékközpontú emberi cselekvéseknek. Formálja akár a gazdaság, a kultúra, a politika vagy a morál világát is, egy olyan igazságosságon, szolidaritáson, szubszidiaritáson és szabadságon alapuló világot kínálva az ember világi jövőjeként, amely segítségével II. János Pál pápa prófétai víziója szerint egyszerre építhető az emberi személy méltósága és az emberiség közös, bár gyakran kimondatlan, sokak által megpuszta téveszmének tartott, ám hitünk üzenetének lényegéhez tartozó reménye, a szeretet civilizációja.

Strommer Pál, rum levezető elnöke

Köszönjük szépen. Felvilágosult önérdék, vagy fenntartás nélküli önátadás? A következő előadás címe két alapvetően különböző paradigmára utal. A kifinomult haszonközpontú gondolkodás egyik kifejezése a felvilágosult önérdék, amely szerint érdemes a másik ember javát is figyelembe venni, megéri önzetlennek lenni, hiszen az - végső soron -, hosszú távon nekem lesz hasznos. A másik paradigma a fenntartás nélküli önátadás viszont az érénytikai paradigma egyik kulcsszava, amelyben az emberi személy, aki a másik ember által lesz önmagává, képes a másikért viszonzatlanul áldozatot is hozni. Az előadás a két paradigma tulajdonságaiból kiindulva antropológiai leírást ad a két emberképről, belevéve a gazdaság területét is.

Felkérem Baritz Laura OP domonkos-rendi szerzetest, közgazdászt, aki már volt itt vendégünk, tartsa meg előadását!

*Felvilágosult önérdék,
vagy fenntartás nélküli önátadás?*

Baritz Laura
OP szerzetes, közgazdász

Tisztelt Elnök úr, tisztelt megjelentek! Amikor meghallottam ennek a konferenciának a hírét és a címét, akkor elgondolkoztam, hogy mi lehetne az a legfontosabb információ, az a legfontosabb téma, amiről beszélhetnénk az érdekvényesítéssel kapcsolatban. Utalnék Harrach Péternek arra a mondatára, hogy a keresztények nem annyira képesek az önérdék érvényesítésre, mint mondjuk egy nem keresztény, és azt mondanám, ez attól függ, mi az önérdékem? Mi az érdek, amit érvényesíteni szeretnék? Én ezt most egy szóval nem fogom megválaszolni, hanem az egész előadás során fog kibontakozni, hogy egész más a célrendszere, az eszközrendszere, az alapelveinek a rendszere, a keresztény gondoskodásnak

és az egyház társadalmi tanításának, ahogy az előbb hallottuk, és egész más annak a gondolkodásmódnak a cél, eszköz és elvi rendszere, amiben ma az önérdék érvényesítést használjuk.

Ma azt gondoljuk, hogy az érvényesíti az értékét, aki olyan „pushy”, aki előretolakszik, magát előtérbe helyezi, önző, a saját érdekére gondol csak, és, hogy ha ez az ember érvényesíteni tudja magát, mint mondjuk egy állatközösségben az oroszlán király, vagy, ahogy megverekszenek egymással egy állathordában a vezérségért az állatok, *Az önző gén* ugye, ahogy Dowkins-tól hallhatjuk. (Mondjuk ez egy kicsit más, de gondolhatunk erre is, hogy az emberben is van mindig egy olyan saját életösztön, amit szeretne érvényesíteni.) Ha ez az önérdék érvényesítése, akkor valóban azt gondolhatjuk, hogy a mi eszmerendszerünkkel, a mi paradigmánkkal egy kicsit háttérbe juthatunk. Ezért is használtam az előadásomban ezt a két kifejezést. Pár éve olvastam egy szaklapban, de tapasztalom fiatalok között is, hogy érdemes önzetlennek lenni. Megéri önzetlennek lenni, mert – mondja a fiatal –, hogy ha én önzetlen vagyok, akkor talán kapok önzetlenséget a társamtól is, és az végső soron nekem milyen jó lesz. Ugyanezt mondta a közgazdasági szaklap is, hogy most már nemcsak az Adam Smith-i önérdék érvényesítésről beszélünk, hanem az önérdék követésről. Érdemes altruistának is lenni, hiszen hosszú távon be fog jönni ez az én önzetlenségem, mert én is kapok önzetlenségeket, és akkor ez végső soron nekem lesz jó. Tehát nem ugrott ki a szubjektív egyéni haszon érvényesítésének a paradigmájából. Volt egy gazdaságpszichológiai tankönyv még 2003-ban és ott találtam ezt a mondatot a 721. oldalon, hogy „csak a viszonzott, úgynevezett reciprok altruizmus maradhat fent, a feltétel altruizmus egyenesen kártékony”. Az altruizmust egészen röviden önzetlenségnek fogalmazhatjuk meg, a reciprok annyit jelent, hogy kölcsönöz, tehát ha én altruista, önzetlen vagyok feléd, akkor te is adsz nekem önzetlenséget, és akkor ezzel fennmarad a rendszer, mert mind a ketten jól járunk. De ez a fajta paradigma, mert ez egy paradigma, amiben most gondolkozunk, amiben ez a mondat elhangzik, ez

a feltétlen, tehát az egyirányú altruizmust, önzetlenséget, kártékonynak mondja. *Maximilian Kolbe* atya az életét adta egy családapáért az auschwitz-i fogolytáborban. Megtizedelték a foglyokat, és egy családapára esett a választás, hogy őt fogják agyonlőni a táborban, ekkor Maximilian Kolbe odament, és azt mondta: engem lőjenek helyette agyon, mert ennek az embernek négy gyereke van, nekem viszont nincsen, én vállalom helyette a kivégeztetést. Ez a fajta gazdaságpszichológiai közelítés ezt a gesztust kártékonynak mondja. Nálunk pedig szentté avatták ezt az ember.

Van egy másik mondatom is a paradigmáknak az ábrázolására, *Martin Buber*, aki az *Én és Te* című perszonalista alapművet írta, ő mondja ki: „Az Én—Te alapszót csak egész lényével mondhatja az ember... A Te által leszek Én-né. S hogy Én-né leszek, mondom: Te. Minden valóságos élet – találkozás.” (Buber [1994], p.15.)

Ez a mondat azt jelenti, hogy az ember teljesen oda tudja adni magát a másiknak, és el tudja fogadni a másik teljes önátadását, és a másiknak az önértékét tudja figyelembe venni. Nem azért szereti a másikat, mert az neki hasznot hoz. A főnökömet azért szeretem, mert előléptet, meg jót teszek a barátommal, mert ad nekem ajándékot, hanem őt önmagáért szeretem, önértékén szeretem. Cicéronak van egy nagyon szép műve: *A legfőbb jóért és rosszról*. Ezt az interneten is meg lehet találni. A haszonelvű megközelítést és a hedonista megközelítést írja le, hogy a másikat azért szeretem, mert valami kellemes származik belőle. Cicero az önértékről beszél, a saját értékről beszél, hogy önértéke miatt szeressem a másik embert.

Gondolkozzunk közben az érdekérvényesítés terminológiájában ezekről a paradigmákról, hogy melyik a jobb érdekérvényesítés, melyik a jobb rendszer az érdekérvényesítésre. Ugye azt mondtam, hogy paradigmákról beszélünk. Az egyik paradigmát elnevezhetjük *erényetikai* paradigmának. Azért nevezem erényetikának, mert a kereszténység előtt már létezett az az értékrend, amit a kereszténység átvett. Arisztotelész és a klasszikus bölcseleti iskolája nagyon hasonlóan gondolkozott az emberről, amit Aquinói Szent Tamás

átvett és tovább fejlesztett. Ezt utána a középkorban a skolasztika, a keresztény gondolkodás továbbvitte. Sőt, létezett egy civil társadalom, egy civil gazdaság a polgári humanizmus idején is Itáliában a XV-XVIII. században, amelynek az egyik teoretikusa *Antonio Genovesi* volt, Adam Smith kortársa. Ő képes volt kimondani azt a többi olasz közgazdász társaival együtt, hogy a gazdaságnak a célja a közjó, tehát az egyház társadalmi tanításának a fogalmát már akkor kimondták. Az alapja, az alanya az erényes ember. Az erényes és a kapcsolataiban élő, önmagát kifejező erényes ember. Ez az erényes ember kiteljesedni szeretne a gazdasági folyamat által, a gazdasági tevékenység által.

Tehát ez egy tágabb fogalom, az erényetikai paradigma, és nézzük meg, hogy mennyivel másabb, mint a haszonközpontú, amelyik egy későbbi paradigma. Epikurosnál kezdődik ez is, a hedonizmussal, de felszínre a XVIII. században kezd kerülni *Bentham-nél és Mill-nél* a haszonelvűség etikájának a megfogalmazásával. Tehát a haszonközpontú gondolkodás nyomatékosan csak később került be az emberi gondolkodás történetbe.

Mit mond a jóról a két paradigma? A haszonközpontú paradigma azt mondja, hogy a jó szubjektív. Tehát az a jó, ami nekem jó. Így aztán a sok jóból nem tudni, hogy mi lesz a végső jó, mert egy ilyen káosz rendszer keletkezik, hiszen ami neked jó, az lehet, hogy neked rossz, és így tovább. Nagyon érdekes, hogy volt egyszer egy TV riport, ahol én megkérdeztem a riportert a beszélgetés során, hogy a jó szubjektív vagy objektív? Rávágta, hogy szubjektív. Akkor egy nagyon jó beszélgetés kerekedett, mert én azt mondtam, hogy objektív. Ezt így kitárgyaltuk, de ugye a magyar köztudatban is az van, hogy a jó az szubjektív. Ami nekem jó, az jó. Van egy haszontartalma a jónak. Ami nekem hasznos és hasznot hoz, az a jó, és gyakorlatilag ez egy hedonista megközelítés is, hogy ami kellemes – a wellness jelenség ide vezethető vissza, meg az, hogy az ember mindig vágyik a kellemesre, és egy állapotot képzel el magának jónak – az jó. Ezzel szemben a mi paradigmánkban, a keresztény vagy erényetikai paradigmában a

jó objektív. Van egy külső sarokpont, Isten és a belőle származó örök törvények, a természettörvény, az ebből származó normák, tehát a jót be tudom pontozni, viszonyítani tudom. Van norma-rendszerem, a Tízparancsolat, és meg tudom mondani, hogy ölni jó vagy nem jó. Nem az én szubjektív ítéletemtől függ, hanem van egy rendszerem, amin keresztül a jó értékelhető, és így van értelme arról beszélni, hogy valódi jó és, hogy látszólagos jó. Látszólagos jó, ami látszólag nekem jó, tehát ez a szubjektív jó, de nem növeli az én kiteljesedésemet. Cigarettazni lehet, hogy jó nekem szubjektíve, de a kiteljesedésemet nem növeli, mert a kiteljesedésem az egy végső célra irányul, Istenre egy hierarchia mentén.

Tehát: ez a *jó* a mi paradigmánkban célra irányuló, hierarchikus. Az értékhierarchiában az anyagi javak a legalsó, az erkölcsi intellektuális értékek vannak a legfelsőbb szinten. Tehát ha döntennem kell, hogy megegyem-e a paprikás csirkét, hogy megmentsem a barátom életét, akkor belső zsigereimben tudni fogom, hogy mit kell tennem. Ez a természettörvényre való utalás.

Na, most mit mond az énről a két paradigma?

Szubjektivista önérdék,
látszólagos önszeretet,
 amor concupiscentiae,
 haszonért való barátság

Objektivista önérdék,
 valódi önszeretet,
 amor amicitiae,
 erkölcsi barátság

Az én a haszonközpontúságban birtokolni akar, ugye egyértelmű, individualista, és nekem a másik ember az egy tárgy, egy eszköz a saját céljaimnak az elérésére. Van Erich Fromm-nak egy könyve: Birtokolni vagy létezni. Tehát az én nem birtokol, hanem egyszerűen van. Ő kiteljesedni akar, tökéletesedni akar az erények által, egyre több akar lenni, így értékeiben, és személy, tehát a kapcsolataimban létezik az én, te kapcsolat, tehát két ember egyenrangú kapcsolatáról van szó, akik tisztelik egymást, és szeretik egymást.

„...az ember érdeke, hogy fenntartsa létét, amely a belső lehetőségek felismerésével egyenértékű. Az önérdek ezen fogalma objektivista, minthogy az „érdek” nincs megfogalmazva a szubjektív érzés tekintetében, hogy mi valakinek az érdeke, hanem abban az értelemben van megfogalmazva, hogy objektíven mi az emberi természet.

Az embernek csak egy igazi érdeke van, mégpedig lehetőségeinek és önmagának mint emberi lénynek a teljes kifejlődése.”

(Fromm [1975], p. 20)

A boldogság fogalma is más a két paradigmában, az egyik a hedonista megközelítés, amit mondtam, hogy egy kellemes állapotban akarok lenni. Egyébként vannak pszichológiai kutatások, amelyek kimondják azt, hogy ez a fajta boldogság az emberben alacsonyabb boldogság, tehát kevesebbre értékelik az emberek ezt az állapotbeli hedonista boldogságot, mint a kiteljesedésnek a boldogságát, amit eudaimonizmusnak hívhatunk Arisztotelész után. Ez annyit jelent, hogy az embernek van értelme, célja, van egy értelme az életében, van egy célja, és e felé kiteljesedik, és ez boldogabbá teszi, mint ez az állapot.

Aztán az erények is a haszonközpontú paradigmában a visszájára fordulnak, ezt nagyon jól leírja Mandeville A méhek meséjében. Szerinte a bűnök vezetnek el a közjóhoz. Ha minél kapzsibb vagyok, minél többet harácsolok, annál több lesz a vagyonom, és ez Mandeville szerint az államnak, a társadalomnak a közjává fogja gyarapítani. Érdeemes elolvasni ezt a könyvet egyébként, mert iskolapélda. Az erényetikai paradigmában pedig a jóra való cselekvési készség a definíciója az erénynek. Magyarul az erények segítenek, katalizálnak a jó megtételében.

Önérdekről már beszéltünk többet, a haszonközpontú paradigmával szubjektív, mint mondtuk, és látszólagos önérdeket követő embernek mondhatjuk az ilyen embert, aki a szubjektív önérdekét követi, míg az erényetikai paradigmában objektivista önérdekről beszélünk. Ezt is Erich Fromm vezette be a köztudatba. Valódi önérdekét követi, mert mit is jelent az objektivista önérdek? Hogy az

én önérdékemben az, hogy a másiknak is jó legyen. Nagyon fontos. Ez egy vertikális megközelítés. Benne van az önérdékemben a másik ember, és önérdékem a kiteljesedés, a felfelé való dinamikus kiteljesedés, a tökéletesedés. Ez az én valódi önérdékem.

Tehát megfogalmazhatjuk a mi keresztény erényetikai paradigmánkban, hogy az embernek a sajátos célja egyrészt a saját tökéletesség elérése az erények által, kiteljesedés az erények által, és akkor itt a másokért való munkálkodás, a közjó megvalósítása. Képes vagyok másokért tenni, tehát nem reciprok altruizmusról van szó, hanem az önátadásról van szó, az egyutas önátadásról, és egy lelkiéletet is bele lehet tenni. Ez az ember önmaga legésszerűbb szeretete. Tehát ha az ember magába néz, és tényleg boldog akar lenni, és a saját javát keresi, akkor ésszel felismeri ezt, hogy ezt kell tennie.

Látjuk, hogy az érdekérvényesítésnél ez egy teljesen másfajta rendszer, mint az a nyomulós érdekérvényesítés. Ha minden ember így viselkedne, akkor jönne létre az az ideális közjó állapot, amikor mindenki kiteljesedésére létezhetne egy közösség. Arisztotelész a barátságról beszélt, és ez fontos a mi emberképünkben, egyrészt beszélt haszonért való barátságról, ami annyit jelent, hogy én azért szeretem a barátomat, mert nekem hasznot hoz – erről már beszéltünk – ez az öregeknek a sajátja, mondta Arisztotelész, ez a haszonért való barátság. A kellemesért való barátság ez a fiatalok sajátja, de ez is a haszonelvűségben létezik, tehát azért barátkozom, mert valami kellemeset kapok belőle, és az ideális barátság az erkölcsi barátság, amikor önmagáért szeretem a másikat, amikor magamat oda tudom neki adni, tehát ez a buberi én, te, ő kapcsolat, az erkölcsi barátság.

Ha egy olyan közösségem van, amelyben a kapcsolatok én–az kapcsolatok, az egy tömeget fog alkotni. Mert mindenki csak eszköznek használja a másik embert és a maga javát keresi. És ez egy ilyen káros elrendezés, ebből valóban mindenkinek az önérdéke követődik látszólag, de nem lesz belőle sem közjó, nem lesz belőle sem közös érdek, nem lesz belőle sem társadalmi, sem politikai,

sem gazdasági közös érdek. Az én-te kapcsolatokból lesz ez, ami az egyenrangú kapcsolatot jelenti, itt egy strukturált közösség tud létrejönni. Egy család, egy plébániai közösség, egy iskolai közösség, tehát struktúra van ebben a közösségben, és itt tud megvalósulni a közjó, a szubszidiaritás, és még mindazok a fogalmak, amiket hallottunk az előbb az egyház társadalmi tanításánál.

Ez a perszonalizmusnak a felfogása, ami egy keresztény filozófiai irányzat és az egyház társadalmi tanításának is az alapja, a másik felfogás pedig az individualista felfogás. Most az önérdkekkel kapcsolatosan két idézetet szeretnék bemutatni. Az egyik Adam Smithnek *A nemzetek gazdasága* című könyvéből való: „A kölyökkutya hízeleg az anyjának; a spaniel ezernyi vonzó kedveskedéssel igyekszik ebédelő gazdája figyelmét magára vonni, ha azt akarja, hogy enni adjon neki. Nemegyszer ugyanilyen fogásokhoz folyamodik az ember is felebarátaival szemben, ha másképpen nem tudja őket rávenni arra, hogy a kedve szerint tegyenek...” (Smith [1992], p. 24)

Nem egyszer ugyanilyen fogásokhoz folyamodik az ember is felebarátaival szemben, ha másképpen nem tudja őket rávenni arra, hogy a kedve szerint tegyenek. Tehát Adam Smith az emberi kapcsolatokat ebben a könyvében csak a haszonelvűség alapján tudja elképzelni. Ez a klasszikus idézet arra, ahogy létrejött a közgazdaságtan alapja, az önérdkek követés, a közgazdaságtan, a mai fő áram ezt érti alatta.

Tehát itt szubjektív önérdkekről van szó, látszólagosan szeretem csak magamat, és a haszonért való barátság az, ami megjelenik. Erich Fromm viszont leírja azt az objektivista önérdeket, amiről az előbb beszéltem, a lényege az a vertikális és horizontális irányultság, hogy az ember egyrészt kiteljesedik, másrészt pedig a kapcsolataiban realizálódik, és azt írja Fromm, hogy ez az emberi természet. Tehát amit Aquinói Szent Tamás természettörvény alapján megfogalmaz a *Summa Theologica*-ban, ezt Fromm és az ő követői is – nagyon sok követője van –, úgy mondják, hogy az emberi természet így van megteremtve, hogy ilyen legyen. Azután

ez elromlott az eredeti bűn hatására, de az eredeti felállás, ahogyan az Isten elképzelte, és az Isten megteremtette az embert, az az. És ez bennünk van. Tehát ezt képesek vagyunk kihozni magunkból.

Egy kis gazdasági rész, a homo oeconomicus és a homo reciprocans fogalmáról. A homo oeconomicus a haszonelvű paradigmának az embere. Aquinói Szent Tamáshoz nyúlnék vissza nagyon röviden, aki beszélt a jókról. Ezt az értéket hierarchiának a kapcsán teszi meg, és Arisztotelésszel együtt ott vannak, hogy az anyagi javak, a materiális javak azok a legalacsonyabb rendű értékek az értékek között. De jók. Tehát nem rosszak, hanem jók, csak eszközök, eszközként kell őket használni. A materiális világ egy eszközvilág, eszköz valami felsőbb jó megvalósulásához, ami nem más, mint az erkölcsi jó. Ezért az erkölcsi javak keretezik a materiális javakat, és az egész felmutat egy végső célra.

Az integrált teljes, egész ember foglalkozik a materiális javakkal, nyilvánvaló, de úgy, hogy behatárolják az erkölcsi javak. A mértékletesség, az okosság, az igazságosság, nagylelkűség, stb. erények, és a végső cél felé igyekeznek. Tehát ez a teljes ember ez egy háromdimenziós embernek fogalmazható meg, míg a másik paradigmában csak a materiális szinten vagyunk, és az ész is csak a materiális, empirikusan tapasztalható javakat ismeri fel, és itt az erkölcsi javak vagy elmaradnak, vagy pedig „csatolmányként” mennek a materiális javak köréhez, eszközként. Tehát megfordul az eszköznek és a célnak a tételezése a két paradigmában. Ez egy redukált világ, két dimenziós világ, itt csak a kemény gazdasági fogalmak foglalnak helyet, mint a csere, a szerződés, a tőke javak, a pénzügyi javak, a marketing, stb. Ehhez szükségesek az erények, szükségesek az értékek, az erkölcsi javaknak a szférája, hogy egy teljes gazdasági felépítést megkapjunk. Tehát elmondhatom azt gazdasági és társadalmi szinten, hogy ha csak a materiális világban mozogok, csak a hasznos javak világában mozogok, amelyek eszközök, nagyon fontos, hogy eszközök egy másik cél megvalósulásához, de ha egy másik célt én a materiális szinten keresek, és a szerződés egyenértékek cseréje érdekalapú

megegyezés, tehát ezen a szigorúan vett gazdasági fogalmak között mozgok, akkor a felvilágosult önérdeknek a paradigmájában vagyok. Akkor nem tudok kilépni a hasznos javaknak a köréből. Akkor tudok kilépni, ha hozzáteszem az értékeket. A szerződéshez hozzáteszem a kölcsönösségeket, a kölcsönösség annyit jelent, hogy én feltétel nélkül adok a másinak, de akkor jön létre a kölcsönös kapcsolat, ha ő is feltétel nélkül ad nekem. Tehát feltételem a feltétel nélküliség. Ezt *Stefano Zamagni* a Civil gazdaság című könyvében írja le nagyon szépen. Tehát milyen az, ha egy szigorú szerződés mellett nincs meg a két félnek a jó akarata egymáshoz, akkor a szerződés sem fogja biztosítani a zavartalan gazdasági működést. Ugyanezt mondanám a cserére is. Ahhoz is szükségem van a nagylelkűségre, az ingyenességre, az ajándékozásra, tehát ezekre az értékekre, amelyben – én most a gazdaságról beszélek, de tulajdonképpen az egész munka világában erről beszélhetünk vagy az egész társadalmi, gazdasági, politikai életben is erről beszélhetünk – ha az alvállalkozói szerződése mellett nincs ott egy együttműködési szándék, akkor nem fog teljes mértékig működni az egész.

Tehát ha az érdekérvényesítésről beszélünk, akkor talán beláthatjuk, hogy ez a fajta paradigma a jobboldali, az erényetikai keresztény paradigma sokkal teljesebb feltételrendszert kínál fel. Ha én érvényesíteni akarom az érdekemet, és az én érdekem nemcsak szigorúan a saját érdekem, hanem benne van a másik ember jólétének az akarása is, tehát a perszonalista önérdék felfogás, akkor fog egy közös érdek létrejönni, egy közös társadalmi, gazdasági, politikai érdek, amiben benne van a feltétel nélküli önátadás is. Tehát benne van az, hogy én képes vagyok magamat feltétel nélkül adni a másik embernek, a közösség javára.

Magánélet szintjén ezt úgy tudom megfogalmazni, hogy a felvilágosult önérdék logikájában beszélhetünk partnerségről, tehát neked is jó, nekem is jó, kezdet rázunk és akkor mind a kettőnk érdeke érvényesült. Ez is jó egyébként. Tehát erre nem azt mondom, hogy ezt ki kell lúgozni a gondolkodásmódunkban, ennek

megvan a helye. Ez a hasznos javak körében van, és ezt kell kerekezni az értékeknek, az erkölcsi jónak a körével.

A házassági szerződés is szintén egy ilyen felvilágosult önérdék kategória lehet, de a feltétel nélküli önátadásnak a gondolatköreiben az erkölcsi barátság foglal helyet, tehát az, hogy értékelem a másikat önértékén saját magam miatt. Egy normális házasság, ahol szintén a felek teljesen átadásban vannak, és a szeretetességet szeretném még idehozni, amely egy valódi önátadás az ember részéről. Tehát az ember képes erre, és az önérdék érvényesítése itt a legszebb, mert mi érvényesül egy szerzetes önérdékében? Az Isten akarata. Tehát ha így tudunk gondolkodni, akkor végül az Isten akaratát fogjuk megvalósítani ebben a világban.

A közjóról sokat hallottunk az előző előadásban. A közjó akkor tud megvalósulni, ha egy ilyen fajta gondolkodásmód, egy ilyen fajta emberi értékrend vesz részt a világ jobbításában, a világ meghatározásában.

Strommer Pál, levezető elnök:

Minden kommunikáció akkor hatékony, ha sok pénzt költenek rá. De lehet-e egy jószolgálati cél kommunikációjára sok pénzt költeni, mikor abból a pénzből további gyermekeket lehetne meggyógyítani, árvízkárosult házakat felépíteni, vagy menekültek számára komfortzónát teremteni? Nem mond-e ellent egymásnak a kommunikáció profizmusa és a szervezet hitelessége? Mivel helyettesíthető a pénz a civil szervezetek kommunikációjában? Ezekből az ellentmondásokból kiindulva a civilek kommunikációs lehetőségeiről fogunk hallani.

Felkérem Molnár-Bánffy Kata kommunikációs tanácsadót, hogy tartsa meg előadását!

Jóteköny célok, hatékony eszközök

Molnár-Bánffy Kata
kommunikációs tanácsadó

Köszönöm szépen. Jó napot kívánok. Molnár-Bánffy Kata vagyok. Köszönöm szépen a meghívást, meg az együttlétet.

Viszonylag régen foglalkozom kommunikációval, többek között itt a parlament falai között is dolgoztam egy időben, tehát közéleti kommunikációval kezdtem, utána egy multinacionális vállalatnál, a MOL-nál dolgoztam, ott volt alkalmam elmélyülni a szakterületen, most pedig egy kisvállalkozást, egy kommunikációs ügynökséget vezetek. Mindeközben át meg átszűrte az életemet a civil szervezeteknek a kommunikációja. Magam is számos keresztény civil szervezet munkájában vettem részt, jól láttam, hogy milyen szakmai kihívásokkal találkozhatnak kommunikációs területen ezek a szervezetek. Szakemberként érdekesebb lenne nekem

minderről eszmét cserélni, beszélgetni, mint előadni. Különösen furcsa számomra, hogy most egy ilyen konzervatív épített környezetben, pulpitusról beszélek, mintha csak templomban lennék. De ezzel legalább rögtön el is érkeztem a mondanivalómnak egy lényegi pontjához.

Kommunikációs szemléletről szeretnék beszélni. Húsz perc kevés ahhoz, hogy a gyakorlatról bővebben beszélhessünk. De rögtön így az elején szeretném felajánlani, hogy bárki, aki úgy érzi, hogy kapott valamilyen érdekes gondolatot, amit tovább folytatna, az nyugodtan keressen meg engem, és folytassuk személyesen, gyakorlatiasabb úton ezt az eszme-cserét.

Az a jó hírem van hölgyeim és uraim, hogy a kommunikáció pontosan olyan dolog, amit leginkább nekünk, keresztényeknek kell érteni és értünk is, ha jól értjük, hogy miről beszélünk. Nem véletlen, hogy a kommunikáció szónak ugyanaz a gyökere, mint a *communio* szónak, ami minden nyelvben a szentáldozás kifejezése. (Kivéve a magyarban, mi nem nagyon használjuk.) A szó lényege a megosztás, önmagunk megosztása. Krisztus megosztja magát velünk a szentáldozásban. A kommunikációban, ha értjük, hogy mit is csinálunk, magunkat osztjuk meg és nem információt osztunk meg, mint ahogy hinni szoktuk. Ha szervezet vagyunk, akkor a saját lényegünket, a működésünket, azt, amiben hiszünk, azt osztjuk meg másokkal. Erről szól a kommunikáció. Nem másokat osztunk meg, hanem másokkal osztjuk meg saját magunkat. Egy kicsit talán rímel ez arra, ahogy Laura nővér előttem befejezte az előadását, mert ott is szó volt a feltétel nélküli önátadásról a keresztény erkölcsök szerinti gazdálkodásban. Ugye jól mondom Laura nővér? Azt gondolom, hogy a keresztény szellemiségű kommunikáció is egy hasonló átadásról, önmegosztásról szól. Elnézést kérek a protestáns testvérektől, hogy egy ilyen katolikus frazeológiát hoztam be. Remélem, hogy azért nem értjük félre egymást.

Ha tehát a kommunikáció a megosztás, az önmagunk megosztása, akkor milyen a jó kommunikáció? Az a kiállkozás, kommunikációs ügynökség, amit vezetek, arra a névre hallgat,

hogy Salt Communications. A „salt” a só angol elnevezése. Azért választottuk ezt a szimbólumot, mert a só osztja meg magát olyan módon, ahogy mi a jó kommunikációról gondolkozunk. Beleadja magát a levesbe, beleadatik a levesbe, eltűnik benne, de az egész leves jobb ízű, ehető lesz attól a sótól. A só nagyon szép keresztény szimbólum is egyúttal, mi vagyunk, mi kell legyünk a föld sója. Hisszük, hogy az a feladatunk a világban, hogy a föld sója legyünk. Ez önátadást feltételez. Azt gondoljuk, hogy a jó kommunikáció is ezt az önátadást feltételezi. Nem kell tehát feltétlenül olyan legyen a kommunikáció, amitől tartunk valamennyien, vagy legalábbis amitől konzervatív keresztény körökben tartani szoktak. Tehát hangos, botrányt keltő, bulváros, hanem van ennek más módja. Igen, az is hatékony, csak hát ez a bensőnket érinti, tehát ez egyfajta önátadást igényel. Jó kommunikációja annak van, ami jó önmagában is. Tehát jónak kell lenni ahhoz, hogy jól tudjuk megosztani azt, amink van.

Miért nagyon fontos a civil kommunikáció? Éppen az aktuálpolitikai történésekből látjuk, hogy a civil szervezet definíciót bizonyos szervezetek szinte kisajátítják maguknak. Hallottuk, hogy a kormány „megtámadta a civil szervezeteket”. Hát nem tudom, hogy Önök közül kit támadott meg a kormány, de ez a közhangulat annak köszönhető, hogy a leghangosabb civil szervezetek, egyébként tudatosan, és manipulatív módon, úgy tesznek, mintha ők lennének a letéteményesei a „civilségnek”, mintha a többiek nem is léteznének. Ebből is látszik, hogy nagyon is van kommunikációs relevanciája a civil létnek, a civil működésnek. Nagyon fontos, hogy jól látható legyen az, hogy a keresztény civil szervezetek hogyan és miként működnek, hogy működnek, hogy ugyanolyan profik, mint más típusú civil szervezetek. Hogy hatékonyak, hogy emberek tömegei állnak mögötte, hogy embereket képviselnek, fontos ügyeket képviselnek. A láthatóság nagyon fontos ebben a szektorban – azt gondolom, hogy pontosan az elmúlt néhány hét történéseiből is látszik –, ha másból véletlenül nem látnánk.

Ha tehát fontos a láthatóság, ha tehát a kommunikációt tudjuk keresztény módon, önátadásként értelmezni, akkor hogyan is kell ezt csinálni? Látunk olyan szervezeteket, akik nagyon profin kommunikálnak. Azt szokták mondani, hogy Magyarországon nincsenek nagyon mély hagyományai, ha úgy tetszik, kultúrája a civil szervezetek kommunikációjának. Így nem csoda, hogy ez a néhány jól képzett, hangos szervezet könnyen meg tudja magát mutatni, a többiek pedig kevésbé láthatóak még akkor is, ha fontos és érdemi munkát végeznek. Ugyanakkor azt is látjuk, hogy az a néhány szervezet, aki energiát fektetett abba, hogy megtanulja jól csinálni a saját kommunikációját, aki mondjuk emberi erőforrást – mert már nem is mindig anyagi erőforrásról van szó –, tud ebbe fektetni, annak profi kommunikációja van. Azért nem sorolok most föl szervezeteket, hogy ne hogy bárki rosszul érezze magát azért, mert ő kimaradt ebből. Van jó pár ilyen nagy szervezet Magyarországon, aki nagyon jó kommunikációt folytat. Nagyon hiteles kommunikációt folytat.

Mi kell ehhez az önmegosztó, önátadó kommunikációhoz? Hát mindenekelőtt bátorság kell hozzá. És a bátorság hiányzik itt Kélet-Európában. Ha megnézünk egy előadótermet, szerencsére ez most rossz példa ebben a teremben, vagy akár egy templomot, mindig hátulról kezdik el feltölteni az emberek a sorokat, az első sorok üresen maradnak. Jó esetben azért maradnak üresek, mert a ministráns gyerekek odaülnek, rossz esetben azért, mert egyszerűen ez a hagyomány, hogy a hátsó padokba ülünk le. Az előadótermeket ugyanígy töltjük fel. És amíg így töltjük fel a termeket, amíg nem ülünk be az első sorokba, amíg nem vállaljuk fel azt, hogy ott vagyunk, hogy ott ülünk az első sorban, mások látják, hogy mi ültünk az első sorba, mások látják, hogy minket ez a téma ennyire lelkesít, tehát ez a fajta bátorság hiányzik belőlünk, akkor nehéz bátor kommunikációt folytatni. Azért kell bátorság a kommunikációhoz, mert aki a nyilvánosság elé lép, azt meg fogják támadni. Mindig. Az a hamis képzet a kommunikációról, hogy olyasmivel kell előállni, olyan dolgokról kell beszélni, hogy azt ne támadja

meg senki. Márpedig olyan mondanivaló, ami mindenkinek tetszik, nincsen. A közelmúltból nekem is van élénk élményem erről, ugyanis hagytam magam rábeszélni, hogy azon a kicsi településen, ahol élek, képviselőként induljak, és úgy adódott, hogy meg is választottak. Amikor azonban az első alakuló ülésen a polgármester úr engem jelölt alpolgármesternek, akkor két képviselő a hatból, tehát mondhatni egy jelentős mennyiség nemmel szavazott. Ami nagyon érzékenyen érintett engem. Attól még én lettem az alpolgármester, de kénytelen voltam átélni a közéleti pályafutásomnak a legelején az első szavazáskor, hogy bizony ez nem mindenkinek tetszik. Még semmit nem csináltam, még semmit nem tudnak rólam, de máris vannak, akik ellenzik azt, hogy én alpolgármestéri szerepet vállaljak. Mindenkire ez vár. Minden kommunikáció számíthat arra, hogy lesz, akinek nem tetszik. Ezen muszáj túltennünk magunkat, és azt veszem észre, hogy nagyon sokszor a keresztény civil szervezetek, de egyáltalán a civil szervezetek körében ez egy fontos gátja a profi, hiteles, az önátadó kommunikációnak. Ha az ember önmagát átadja, akkor sebezhetővé válik. Akkor bármi megtörténhet. Muszáj egyfajta bátorsággal beleálljunk ebbe. Az a kérdés, hogy ki tud ebbe bátorsággal beleállni. A személyes tapasztalatom az, hogy van már egy generáció, akiben kevesebb a gátlás, és hála Istennek ez a generáció a keresztény szervezetekben is jelen van. Többek között a KDNP-nek is van egy ifjúsági szervezete, akikkel találkoztam nyáron. Van bennük, az úgynevezett Y és Z generációban egyfajta bátorság, nyilván mások a történelmi tapasztalataik, mint a mieink, mint az Önöké, mert én úgy látom, hogy ezt a termet sem a legfiatalabb generáció tölti be. Érdemes tehát rájuk bízni ezeket a feladatokat.

Elhatároztuk tehát, hogy bátran és önátadó módon fogunk kommunikálni, de egy tegyük azt, és hogyan lesz erre erőforrásunk.

Hibás elképzelés azt gondolni, hogy csinálunk egy jó szórólapot, egy jó honlapot. Pontosan ez az, ami részletekről szól, és nem a lényegről. Ami nem az önátadás, nem az átadó, önmegosztó

kommunikációról szól. Az igazán jó szemlélet civil szervezeteknél az, ami önmagukat, saját magukat, a lényegüket, az ügyet, amit képviselnek, azt helyezi a középpontba, az a brand-szemlélet, a márkaszemlélet. Nincs most arra alkalom, hogy erről nagyon részletesen tudjak beszélni, de a márkaszemléletnek az a lényege, hogy a kommunikációs aktusból (ahol van valaki, aki beszél, aki üzen, van valaki, akinek üzenünk, a célcsoport, van egy üzenet, van egy kommunikációs környezet, és abban sok-sok zaj, reklámzaj) a márkaszemlélet a beszélőt emeli ki. Nem az üzenetet választjuk meg elsősorban, nem a csatornát – ez történik, amikor egy szórólaptól remélünk sokat – ezek kevésbé fontosak. Magát a beszélőt nézzük meg. Ki az, aki üzen? Ki az a szervezet? Mi az identitása? Ha vannak itt a pszichológiában képzett hölgyek, urak, akkor tudják, hogy ez személyiség lélektani kérdés. Akkor leszek eredményes, sikeres akár a munkámban, akár a párkeresésben, ha tudom magamról, hogy ki vagyok, hogy mi a dolgom, mi a feladatom, mik a céljaim. Ezt határozottan meg tudom magamnak fogalmazni, és ezt tudom képviselni. Ezt jelenti a márkaszemlélet is. Egy szervezet nagyon határozottan tudja, hogy ő kicsoda, ezt nagyon határozottan meg tudja fogalmazni, és aztán nemcsak a verbalitás szintjén, hanem a jó példával elől járva – mindjárt visszatérek erre – bemutatja azt. A gyereknevelésben, nekem is három gyermekem van, azt tapasztaljuk, hogy nem az a hatékony gyereknevelési kommunikáció, ha sokat mondogatjuk a gyerekeknek, hogy ne hazudjon, hanem az a hatékony nevelési eszköz, ha elé éljük azt az életet, amit jónak tartunk, tehát ha mi magunk kicsi dolgokban sem verjük át a gyereket, nem hazudunk. Ugyanerről szól ez a fajta átadás, önátadó kommunikáció. Ha jól tudjuk, hogy mi kicsodák vagyunk, mi a mi brendünk, mi a mi identitásunk, akkor jól tudjuk ezt képviselni. Ez a márkaszemlélet. Ez az, amit a civileknek mindenekelőtt el kell sajátítani, mert ez azt jelenti, hogy maga a működés kell nagyon hiteles, következetes, és bátran láttatható legyen, nem pedig szórólapokra, vagy nyomdai anyagokra, vagy online felületekre kell az újabb és újabb pénz. Van egy amerikai köz-

hely, amit minden kommunikációs előadásban elő szoktak húzni, hogy legyél nagyon jó valamiben, és aztán látszódj is annak. Ez a fő kommunikációs feladat a brandingben, hogy légy jó ember, és látszódj is annak. Azt gondolom, hogy itt Közép-Európában egy fontos harmadik kitétel is van. Legyél jó valamiben, érezd magad jónak és látszódj is annak. Tehát, hogy legyen önbizalmunk szervezetileg is, higgyük el magunkról, hogy amiben mi hiszünk, az egy jó ügy, és hogy azt lehet láthatóvá tenni, lehet bemutatni, megéri a bátorságot még akkor is, ha támadásoknak van kitéve. Ez a szemlélet egyébként nem áll messze tőlünk, keresztényektől. Elég csak a vértanúkra gondolni. Higgyük el, hogy amit képviselünk, az jó, és azt bátran képviseljük. Ahogy nevelni is életpéldával nevelünk, úgy a szervezet is a működésével tudja a brandet legjobban közvetíteni: azzal, ahogy működik. Ha hagyjuk, hogy ez láthatóvá váljon, ehhez persze nagyon jól kell működni. Kicsiket sem szabad hibázni. Látjuk a kommunikációban, hogy kicsi hibának is lehetetlen hosszú árnyéka van, és egy kicsi botlást is nagyon nehéz helyrerakni, nagyon kontraproduktív tud lenni egy apróság is. Tehát biztos, hogy nagyon oda kell figyelni, hogy minél kevesebb felületet adjunk bármiféle támadásnak vagy kötözködésnek.

Amikor a saját működésünkkel kommunikálunk, amikor önmagunkat megosztjuk a saját működésen keresztül, azt azzal a szakszóval szokták lefedni a kommunikációban, a marketingben, hogy reputációt építünk. Ezt a reputációt szokták sokféleképpen fordítani magyarrá, én azt szeretem mondani, hogy a szervezetnek a jó híre, az a reputáció. Tehát ne tekintélynek, vagy tiszteletnek, vagy hírnévnek fordítsuk, mert ezek mind egy kicsit félrevisznek a jelentésükben, hanem legyen „jó hír”. Akkor jól értjük, hogy miről van szó. Egy jó hírű zöldségestől szívesebben veszem a brokkolit, mint egy kevésbé jó hírű zöldségestől. Egy jó hírű fogorvoshoz szívesebben megyek el, mint egy kevésbé jó hírűhöz. Tehát a jó hír az nagyon is releváns egy vásárlási vagy választási döntésben. Tehát reputációépítés az, amikor a működésünk, az életpéldánk az, ami kommunikál. Mikor lesz ez jó? Több tényezőtől áll össze ez

a reputációépítés. Van egy kvantitatív része, amely egy kvalitatív része. Kvantitatív, azaz mennyiségi: minél többen ismerjük, lássák, hogy mi mit is csinálunk. Vannak olyan szervezetek, vannak olyan személyiségek, akik úgy érzik, hogy ez a kvantitatív kommunikáció nekik elég is, mert mondjuk, olyan marketing céljaik vannak, amihez esetleg tényleg elég. Gondoljunk pld. Győzükére, vagy hasonlókra. Politikai kommunikációban is látunk ilyet, hogy a negatív hír is hír, szokták mondani, látunk ilyen törekvéseket. Reputációépítésnek azonban ez csak az egyik nagyon fontos faktora. A másik faktora az a kvalitatív tényező, amit megint csak két részre bontanék. Racionálisra és emocionálisra. A racionális arról szól, hogy ne csak ismertek legyünk, hanem elismertek is, hogy lássák, hogy mit csinálunk, és hogy amit csinálunk, azt jól csináljuk. Tudjunk mögé észérveket tenni, tudjunk mögé racionális érveket tenni, és ezt el is tudjuk mondani, meg edig érthetően tudjuk elmondani, is könnyű feladat.

Van egy emocionális kvalitatív része is a reputációépítésnek, ami arról szól, hogy ne csak ismerjenek elismerjenek, hanem szeressenek, kedveljenek is minket. Szerintem ezt ki más tudná jobban, mint a civilek. Hogy az emocionális kötődés, akárcsak egy plébániai közösséghez, vagy egy országos segítőszervezethez mennyire fontos akkor, amikor adományforintokat gyűjtünk, vagy akkor, amikor önkénteseket toborzunk. Ezekre a faktorokra tehát egyformán kell figyelni, s egy negyedik faktor is van, ez a csomagolásfaktor. Amit a marketingben „hogyan néz ki” faktornak hívunk. Mit kell ezen érteni? Azt, hogy nem csak szavakkal, nemcsak verbálisan kommunikálunk, hanem számos olyan tényezővel is, ami elsősorban vizuális, vagy azon is túlmutató, egyéb érzékszervre fogható kommunikáció. A „hogyan néz ki” faktorba tartozik, hogy ki képvisel bennünket például a nyilvánosság előtt, hogy ez fiatal vagy idős, nő, vagy férfi, mi az, ami jobban kapcsolódik a mi márkánkhoz?

A márka, a markáns szóval közös gyökerű. Tudjuk, hogy akkor jó a márka, ha az markáns, ha határozottan megkülönböztethető másoktól, egyedi, differenciált. Az a kérdés, hogy civil szervezetek

tudnak-e ilyenek lenni? Tudnak-e olyan nevet választani maguknak, tudják-e úgy behatárolni, szegmentálni a tevékenységüket, hogy az markáns, jól megkülönböztethető, egyedi legyen? Mert akkor aztán könnyű lesz beszélni róla. Ha nem tesszük markánssá a tevékenységünket, azaz nem szűkítjük azt bizonyos értelemben, akkor úgy járunk, mint az egyszerű szarka, akinek aztán nem bírja a farka a terhelést. Meg a Mekk mester a magyar filmirodalomban, aki mindenhez ért, és aztán semmihez nem.

Tehát a jó reputációépítés mind a négy faktorra figyel. De hogyan teszi ezt? Erről egy egész féléves kurzust tartok a főiskolán, hogy hogyan lehet a négy dologra figyelni, és most nincs ennyi időnk, tehát nem tudok belemenni a részletekbe, de azt remélem, hogy a szemléletet át tudom adni. Utána pedig működésbe lehet léptetni a józan paraszti ész nevű fontos tankönyvet, ami segít a részletek megtalálásában, hogy mitől lesz valami ismert, elismert, szerethető és mitől fejezheti ki a csomagolás ugyanazt, mint a verbális kommunikáció.

A lényeg, hogy a márkakommunikációnak a fenti négy területe és ugyancsak négy szűk keresztmetszete, négy jellemzője van.

Az első és legfontosabb az a hitelesség. Hála Istennek nekünk dolgozik a szakterület, az a sikeres kommunikáció, ami hiteles. Nem tudok rá példát mondani, amikor valami hosszú távon hiteletlen kommunikációval jól működött volna. Különösen igaz ez olyan szervezetekre, amelyek nem más szervezeteket szólítanak meg, hanem hús-vér, gondolkodó és érző embereket, mint mi, civilek.

A másik a személyesség. Az, hogy ki az a személy, aki képviseli a szervezetet, és hogy ő egyértelműen hitelesen, magával ragadóan tudja ezt képviselni, kulcstényező lehet a civil szervezetek kommunikációjában. Fel tudunk-e mutatni egy markáns és hiteles embert, aki a szószólónkká válik, még akkor is, ha nem ő az elnöke, vagy a főtitkára az egyesületnek, hanem kifejezetten kommunikációs feladata van. Ő viszi magával, ragadja magával a szervezeti kommunikációt. A leghatásosabb kommunikáció a

személyes kommunikáció. Tehát ha választani kell egy szórólap, meg a „személyesen elmondom” között, mindig a személyesen elmondottat kell választani. Nem szabad elhinni, hogy az eszközök képesek csodát csinálni. Nem az eszközök képesek erre, hanem a bátor kommunikáció.

A harmadik a következetesség. Tehát hitelesség, személyesség, következetesség. Ezen azt értem, hogy muszáj ellentmondások nélkül kommunikálni. Tehát ha azt mondjuk, hogy van egy ügyünk, amit képviselünk, van egy márkánk, ahogy magunkat meghatározzuk, és az kellően markáns, kellően kicsi, tehát kellően kevés fogalmat használni, jól megkülönböztethető, jól érthető, akkor következetesen azt kell képviselni. Ez azt jelenti, hogy ha én egy zöld szervezet vagyok, akkor a levélpapíromnak újrafelhasznált papírnak kell lenni. Ezt jelenti a következetesség. Muszáj következetesen képviselnünk a kommunikációnkat a részletekben is. Ez egyébként sok buktatót rejt. Például egy modern, fenntarthatósággal kapcsolatban kommunikáló szervezetnek nagyon meg kell választania, hogy mondjuk, a konferenciáját milyen teremben képzeli el. Hogy az a helyszín kifejezi-e azt, amit az ő filozófiájuk kifejez. Mert valójában mire fognak emlékezni a résztvevők? A helyszínre, meg az emberekre, ezek lesznek az emlékezetes dolgok. Sokkal emlékezetesebb, mint a szavak, amelyek elhangzanak.

A negyedik, amelyikről már az elején is szó volt, az a bátorság. Hitelesség, személyesség, következetesség, bátorság. Ez a kommunikációnak a check-list-je, amit minden alkalommal érdemes végignézni. Az, amit most csinálunk, az kifejező-e, hitelesen mondjuk-e, hitelesen képviseljük-e, bele tudtuk-e adni magunkat személyesen. Ehhez megint bátorság kell. Következetesen képviseljük-e, minden részletében összeáll-e egy kerek egészé a márkakommunikáció? Megvan-e bennünk a kellő bátorság, hogy képviseljük akkor is, ha utána pofonokat fogunk kapni érte, vagy ha tíz emberből kettőnek nem tetszik? Ha ezen az ellenőrző listán végighaladunk minden alkalommal, akkor olyan nagyot már nem tévedhetünk.

Vissza szeretnék térni még egyszer a bátorságra, és aztán be is fejezem. Volt arról szó, hogy mindig megtámadják az embert, mindig lesz, akinek nem tetszik. Nagyon fontos tudni, hogy amikor kétszázán olvasnak egy blogbejegyzést, és abból tízen megjegyzést fűznek hozzá, és az a tíz komment negatív, az nem azt jelenti, hogy senkinek nem tetszik az, amit írtunk. Mindig egyértelműen a negatív kommentek kerülnek leírásra, egyetértésünket nem szoktuk, nem tudjuk kifejezni. Ez szociológiai jelenség, ha úgy tetszik. Kevesebb bátorság kell ahhoz, hogy az ember kritizáljon valamit, mint ahhoz, hogy valami mögé beálljon. Kell, hogy legyen bátorságunk ügyek mögé beállni, nem kritizálni őket, hanem ügyek mögé beállni. Elsősorban saját ügyünk mögé, amit egy civil szervezet mindig képvisel és hitelesen képvisel.

Végül szeretném felajánlani, hogy bátran akár e-mailben, akár személyesen folytassuk ezt a diskurzust. Így legalább a jó márkáról is tudok még egy mondatot mondani: olyan márkanév kell választani, amit könnyű a google-ben megtalálni. Nekem például olyan nevem van, ami összetéveszthetetlen, tehát könnyű felvenni velem a kapcsolatot. Remélem, hogy ilyen könnyű valamennyi jelenlévő szervezettel is felvenni a kapcsolatot.

Strommer Pál, a fő levezető elnöke

Köszönjük szépen. A Nagycsaládosok Országos Egyesülete megalakulásakor az Alapszabályában rögzítette céljait. Az élet- és az anyaság tiszteletére nevelést, a házasságért és a jövő generációjáért érzett felelősség erősítését, a nagycsaládosok saját érdekeinek képviselését és szolgálatát. Felmutatni a társadalomnak azokat az értékeket, amelyeket a nagycsaládok képviselnek, és a nagycsaládok egymást ismerő és segítő közösséggé szervezését. Ezek a célok azóta is változatlanok, és érvényesek.

Felkérem Kutassy Jenőt, a NOE képviselőjében, hogy tartsa meg előadását!

Együtt működünk!
– közreműködés a családokat érintő
döntéshozatalban

Kutassy Jenő
elnökségi tag, Nagycsaládosok Országos Egyesülete

Az előző előadó, Molnár-Bánffy Kata az imént beszélt a bátorságról meg a személyességről. Én itt elég bátran, elég személyes képeket is tettem az előadásba. Kérem segítségüket és szeretetüket, fogadják azzal a szemlélettel, amit Kata mondott.

Tisztelt Elnök úr, tisztelt gyeim és uraim! A nagycsaládos létről, és a Nagycsaládosok Országos Egyesületéről, valamint annak tevékenységéről szeretnék mesélni önöknek.

Feleséggel, Botos Ágival 1989-ben ismertük meg egymást. A megismerkedésünk után nem sokkal a közös beszélgetéseinken már kiderült, hogy csak úgy, mint én, Ági is nagy családot,

több gyermeket szeretne, holott mi mind a ketten egykék vagyunk bizonyos okokból. Az 1992-ben kötött házasságunk után nem sokkal, 1994-ben megszületett első gyermekünk, Ági. Abban az időben nem volt még általános dolog az apás szülés, de a Szabolcs utcai klinikán egy ilyen izgága apukának mégis engedtek a kérésének és így én is ott lehettem kislányunk születésénél. Életem egyik legnagyobb élménye volt ez, szívből ajánlom minden édesapának. Gyermekünk világra jöttén túl, megdöbbentő és felemelő volt a szülés gyötrelmesen csodálatos folyamatának megtapasztalása. Megértettem, hogy minden egyes ember, azaz mindannyiunk megszületése egy asszony, egy édesanya áldozatos odaadásának gyümölcse. 1996-ban megszületett Jenő fiunk és 1997-ben megszületett Levente. Így váltunk mi nagycsaláddá.

A kezdetek bemutatása után, kicsit tágítva a körhívzzük meg a családok helyzetét Magyarországon. A statisztika szerint összesen 7,8 millióan élnek a 2,7 millió magyarországi családban. A családok 53 %-ában nincs gyermek, ugyanakkor a családok 6%-ában 3, vagy több gyermek él, azaz nagycsalád. Ezekben a családokban nevelkedik a jövő nemzedékének 25%-a. A NOE dolgozói közül 14-ből 12 fő nagycsaládos, és összesen 44 gyermek anyukái.

A NOE céljai

1987-ben Magyarországon a hatóságok olyan adórendszer bevezetésén dolgoztak, amely méltán érdemelte ki a „világ leginkább család- és gyermekellenes adórendszere” címet. Szükség volt egy olyan szervezetre, amely képviseli a családok és a leginkább érintett nagycsaládok érdekeit. A megalakulásra serkentő másik ok az ország már akkor is szomorú demográfiai helyzete volt. Ezek mellett az országos gondok mellett egyre több nagycsaládos élte meg fájdalmasan, hogy jövőt szolgáló életformájukat nem érti, sőt gyakran el is utasítja a magyar társadalom. Keresni kezdték tehát egymás társaságát, hogy terheiken összefogással, együttműködéssel segítsenek. Közel egy éves előkészítés, szervezés után

1987. október 24-én, 136 család részvételével megalakult a Nagycsaládosok Országos Egyesülete, a NOE.

Az Egyesület az elsők között jelent meg a magyar társadalomban valódi alulról építkező civil szervezetként. Az alapítók a következő célokat tűzték ki és fogalmazták meg az alapszabályban:

- az **élet** és az **anyaság tiszteletére** nevelés, a **házasságért** és a jövő generációjáért érzett felelősség erősítése;
- a **nagycsaládosok** sajátos **érdekeinek** képviselése és szolgálata;
- **felmutatni a társadalomnak** azokat az **értékeket**, amelyeket a nagycsaládok képviselnek;
- a nagycsaládok egymást ismerő és segítő **közösségekké szervezése**.

Ez 1987-ben történt, tehát mintegy 27 év telt el azóta. Volt közben egy rendszerváltás, egyéb váltás, rengeteg kormányváltás, a jogszabályok is rengetegszer változtak. Ezen okokból az Alapszabályt is többször módosítani kellett. De az első paragrafus az még mindig szóról-szóra ugyanaz. Mi nagyon büszkék vagyunk rá, hogy ezek a rögzített célok és értékek az alakulás óta nem változtak, érvényesek, sőt, úgy gondoljuk, hogy egyre nagyobb jelentőséggel is bírnak.

Tevékenységünkről is mondanék néhány szót. A NOE pártoktól, felekezetektől függetlenül tevékenykedik, de hajlandó minden magánszeméllyel és bármely szervezettel is együttműködni, amelynek értékrendje közel áll az egyesület eszmeiségéhez. Egyesületünk távol tartja magát a pártpolitikától, de vállaltan politizál a szó eredeti értelmében. Törődik a köz ügyeivel és szolgálja a közösségét. A sokszínű tagságot összetartó közös értékünk a család. Egyesületünknek lehetnek rendes, tiszteletbeli, pártoló és várományos tagjai. Rendes tagok azok lehetnek, akinek a háztartásában legalább három gyermek nevelkedik, vagy akik legalább három gyermeket neveltek már fel. Az egyesület céljaival és feladataival egyetértenek, és ebben a saját képességükhöz mérten részt is vesznek. Jelenleg körülbelül 13500 tagcsaládunk, és 300 helyi egyesületünk van. Az egyesület növekedése és országos elterjedése egy idő után szükségessé tette,

hogyan a budapesti központ mellett regionális központokat is létrehozunk. Jelenleg hét regionális központja van a budapesti központon kívül a NOE-nak. Az egyesületünkben folyamatosan 1500 tag végez önkéntes munkát, az alkalmi segítőket nem számítva.

Tevékenységünk egyik meghatározó területe az érdekvédelem. Az érdekvédelmi munka során kapcsolatot tartunk többek között azokkal az állami szervekkel és intézményekkel, melyek a családpolitikát, a szociálpolitikát, a foglalkoztatáspolitikát, az oktatást, az egészségügyet irányítják, és igyekszünk a törvényhozást is véleményünkkel, javaslatainkkal segíteni. Nemcsak a nagycsaládok, hanem a házasságra készülők, vagy a fiatal családok érdekében is. Szakértőink rengeteg javaslatot dolgoztak és dolgoznak ki, vagy véleményeztek. Javaslataink színvonalát és talán a képviselőtének eredményét is jelzi, hogy sokat a döntéshozók figyelemreméltónak találtak és jelentős részük meg is valósult. A NOE tisztségviselői és szakértői közül jó néhányan kaptak feladatot már az államigazgatáshoz kapcsolódó területein is.

Megemlítenék néhány, a közelmúltban született döntést, melyeket kezdeményeztünk, vagy amelyek létrehozásában, megalkotásában aktívan részt vettünk. Ilyen a gyermekek utáni adókedvezmény és annak a járadékkezdézménnyel való kibővítése. Ahogy utaltam rá, 1987-ben a NOE megalakításának az egyik fő oka az volt, hogy olyan adórendszer készült, amelyben nem volt ilyen kedvezmény. Ez a programunk azóta megvalósult.

A GYED és a GYES átalakítása

Az átalakítás három alapvető elemét szeretném megemlíteni.

- a GYES-nek, a három évre való visszaállítására. Az előző kormány hozott egy döntést, hogy csak két évre szóljon a GYES. Szerencsére ez nem került bevezetésre, mert még a hatályba lépés előtt született egy új döntés, így három évig kapható továbbra is ez a támogatás.

- a GYED és a GYES melletti munkavégzés lehetővé tétele a gyermek egy éves kora után.

- egyszerre több gyermek után is igénybe vehető a GYES, amely az új szemlélet szerint nem jövedelempótló, hanem gyermekszempontú támogatás.

- Ilyen szemléletű intézkedés a diplomás GYED bevezetése is, azaz a felsőoktatásban tanulók gyermekvállalásának segítése, ösztönzése.

Az Erzsébet Program feltételeinek módosításában is részt vettünk, de a NOE javasolta és többször érvelt amellet is, hogy a nők 40 év munkaviszony utáni nyugdíjba menetelénél határozottabb és jelentősebb legyen a gyermeknevelés figyelembevétele. Az eredeti javaslatban nyolc év szerepelt, észrevételeink eredményeként a törvényben végül 15 év lett a gyermekneveléssel töltött idő figyelembevehetőségének maximuma.

Sok egyéb döntés eredményei - nyilván csak részben – hozzánk is köthetőek. Például részben a mi eredményünk és sikerünk is, hogy az Alaptörvényünk már rögzíti a gyermekek és családok védelmét.

Ugyancsak jelentős és fontos döntéseknek tartjuk a hiteltörlesztések, elsősorban a lakáshitel törlesztésekkel kapcsolatos intézkedéseket. A nagyon magas hiteltörlesztések fizetése a családoknak nagyon komoly gondot okoztak. Ugyanígy a rezszi díjakkal kapcsolatos intézkedések is a mi céljainkkal nagyon sokban egybevágnak.

Még néhány olyan területet, témát is megemlítenék Önöknek, amelyekben még nem született döntés, de folyamatban vannak. Tárgyalás alatti kezdeményezések, amelyekben mi is közreműködünk:

- a második gyermek után járó adókedvezmény növelése, valamint
- a fiatal házások adókedvezménye.
- Támogatás a használt lakás vásárlásokhoz is, ez az úgynevezett „fél szocpol”,
- a Családi Egyeztető Fórum létrehozása,
- a családi csődvédelem bevezetése, vagy
- a szupermarketek vasárnapi zárva tartása.

A döntéshozatali együttműködésben - a közös célok okán - kiemelkedő partnerünk a Kereszténydemokrata Néppárt. A KDNP képviselői, szakpolitikusai rendszeresen kikérik a NOE véleményét. Meghallgatnak minket, illetve sokszor kérik a véleményünket is az olyan javaslatokkal kapcsolatban, amelyek az általunk fontosnak tartott és képviselt területekhez kapcsolódnak.

Az együttműködésre röviden egy példát elmondanék. A családi csődvédelemmel kapcsolatos kezdeményezés kapcsán Harrach Péter úr meghívta egyesületünket egy konzultációra. Mi elmondtuk, hogy jónak tartjuk ezt a kezdeményezést, de nagyon fontosnak tartjuk a családokkal való kommunikációt. Javasoltuk, hogy a hivatal képviselőin túl vehessenek részt ebben a folyamatban a civil szervezetek képviselői is, akik az empátiát és az elfogadtatást segíthetik. Érkezett erre egy felvetés, hogy mi van a felelősséggel? Jeleztük, hogy megfelelő jogi konstrukció esetén működik együttműködés más területeken is, ahol civilek részt vesznek állami feladatokban. Ilyenek például az élelmiszerosztás, vagy a szociális gondoskodás területei is. A másnapi sajtótájékoztatón a képviselők a konstrukció ismertetése során már beszéltek a mi javaslatunkról, említették azt is.

Engedjék meg, hogy végül még egy nagyon sikeres civil együttműködésünkről is szóljak néhány szót. Ez a **tápláló szeretet program**. A tápláló szeretet program Nógrádban, hazánk egyik legszegényebb régiójában 2009-ben indult. Nyilas Kálmánné, Irénke vezetésével a Nógrádi Napraforgó Egyesület – ez egy nyugdíjas egyesület –, elhatározta, hogy a befőzés során nemcsak magukra gondolnak, hanem a nagyvárosokban élő nagycsaládokra is. Megismerve a NOE-t úgy döntöttek, hogy minket választanak együttműködő partnerül. Bízunk bennünk, így az elosztást, azaz annak kiválasztását, hogy adott évben kik kapják az adományt, ránk bízta. Így minden évben az elkészült lekvárok, szörpök, savanyúságok elosztására az egyesület elnöksége hoz döntést, és azok a szervezetek kapják meg a nyugdíjasok ajándékát, akiket az egyesület kiválaszt. A kézzel, házilag

és igazi szeretettel készített lekvárok, befőttek és szörpök a városban élő sokgyermekes nagycsaládoknál igazán jó helyen vannak. A kezdeményezés Nógrád városából indult, de mára már Nógrád megye több településére is elterjedt. A nógrádiak mellett pl. horpácsi, rétsági, tolmácsi, drégelypalánki, kétdobonyi és a diósjenői nyugdíjasok és a nyugdíjas klubok is bekapcsolódtak az ajándékok elkészítésébe. Hála a csatlakozóknak, idén már 1074 üvegbe zárt szeretet készült 110 adományozó közreműködésével. 1074 üveg valóban rengeteg. Láthatják itt a képen, egy végelelt-hatatlan hosszú asztalon. Abba nem is akarok belemenni anyagilag, ha beszorozzuk, hogy egy üveg természetes anyagokból készült házi lekvár mondjuk mennyibe kerül, de itt azt hiszem, nem is az anyagi érték a legnagyobb.

Idén egyébként a Budapestről a gazdagréti és a csepeli, valamint a hatvani nagycsaládos egyesület tagjai kapták ezt a rengeteg adományt.

Azt hiszem, hogy az az igazán csodálatos ebben a programban, hogy megtapasztalható belőle, milyen jó adni is és kapni is. A nénik – és ne felejtsük el a néhány bácsit is –, akik készítették ezeket az adományokat, egy jelentős részük ott ül büszkén és meghatottan a nagyon szép és felemelő átadó ünnepségen. Látszik az arcukon, hogy mennyire jól érzik magukat, hogy készíthettek valami jót, valami fontosat másoknak, akik örülnek ennek. Én személyesen is megtapasztaltam, hogy milyen jó egy igazi házi készítésű lekvár, mely amellet, hogy csodálatosan finom, szeretetet is közvetít. Egy kézzel írott kis cédula van mindegyik üvegen. A mi családunkéra ez volt ráírva: „Szeretettel készítette: Nyugdíjas Klub, Tolmács, Gyenisde Györgyné”.

A megajándékozott családok közül sokan írnak karácsonyi köszönő lapot, vagy húsvéti üdvözlőlapot a készítőknak. Sokszor egy gyermekrajtot is beletesznek a borítékba, és ezekből a levelekből készül Nógrádban a szeretetfa. A levelek lesznek a szeretetfa levelei részben, másik részét otthon őrzik a nyugdíjasok. Azt mondta Irénke egyszer, hogy mi emeltük fel és forgattuk meg a nógrádi posta

forgalmát azzal a sok levéllel, amit a nagycsaládosok küldtek. Hát igazán őszintén, hogy elkészítik ezt a sok kedves ajándékot.

Igen megtisztelő – és jelzi a kezdeményezés a terjedését, értékelését is –, hogy Herczeg Anita, a köztársasági elnök úr felesége is részt vett az ideai átadó ünnepségen. Köszöntőjében elmondta, hogy nemcsak a nagypolitikával lehet nagyon sokat alakítani a világunkon, hanem például ezzel a kezdeményezéssel is. Ez a program nagyon sok nyugdíjasnak – szerte az országban – adhatna feladatot, erőt és megbecsülést, nagycsaládosoknak segítséget, szeretetet. Ezért én arra szeretnék mindenkit kérni, akinek lehetősége van, segítse ennek kezdeményezésnek az elterjedését szerte az országban! Mert tényleg ez egy jó, nagyon szép cél, sokat segíthet. A noe.hu honlapunkon, illetve a Napraforgó Egyesület honlapján olvashatunk a programról részletesen.

Jövönk a család! Egy boldog országhoz sok boldog gyermekre és szülőre, azaz boldog párokra van szükség. Kérem, működünk együtt ennek érdekében, és ennek elérése érdekében.

Azt kérem, hogy ismerjék meg a családjainkat, segítsenek minket, dolgozzunk együtt! Csatlakozzanak hozzánk akár már nagycsaládosként, akár jövőbeli nagycsaládosként – akár egyetértve a céljainkkal – támogató tagként. Azt gondolom egyébként, hogy a csatlakozásnál még sokkal fontosabb, ha tehetik, vállaljanak sok gyermeket, és akik tehetik, ösztönözzenek, segítsenek ebben másokat is!

Együtt működünk!

Strommer Pál, a fórum vezető elnöke

Köszönöm szépen Kutassy Jenőnek ezt a személyességet a közéletiséggel ötvöző előadását.

 Egyháznak, mint közösségnek is gyakorolnia kell a szeretetet. Ez viszont megköveteli, hogy a szeretetnek meglegyenek a szervezetei ahhoz, hogy a közösségi szolgálatot rendezetten tudja végezni rta XVI. Benedek pápa Deus caritas est enciklikájában. A Karitás egyszerre mozgalom és intézmény. Mozgalom, amelyben önkéntesek dolgoznak és intézmény, amely a katolikus egyház hivatalos segélyszervezeteként a munkához szükséges kereteket adja meg.

Kérem Écsy Gábort, a Katolikus Karitás képviselőjében „Hatékony szervezeti felépítés” címmel tartsa meg előadását.

Hatékony szervezeti felépítés

Écsy Gábor

országos igazgató, Katolikus Karitászt

Tisztelt Elnök úr, kedves résztvevők! Ahogy a felvezetésben is elhangzott, az egyháznak a küldetése abban áll, hogy az evangélium örömhírét terjessze, de nemcsak szóban, hanem tettekben is. És ezek a tettek szervezett formában kell, hogy történjenek, hiszen így tud a leghatékonyabb lenni.

Az ősi bencés jelmondat bizonyára sokaknak eszébe jut, hogy „Imádkozzál és dolgozzál!” – Ora et labora. Az imádság és a munka összhangban kell, hogy legyen, hogy az igehirdetés és a tevékeny szeretet megvalósuljon a keresztény ember életében. Ez nem úgy történik, hogy külön az egyháznak egy csoportja megéli az imádságot, aztán a másik része pedig gyakorolja a szeretetet, a segítést, a másokkal való törődést, hanem ennek teljes egységben kell lenni külön-külön lebontva minden ember életében.

Kedves anekdota jut eszembe, mikor a bencés kolostorba – nem akarom bántani a bencéseket, hiszen magam is bencés diák voltam – bekopog a látogató, aztán körbeviszik, bemutatják, hogy milyen is a szerzetesi élet, az imádság és a munka hogyan valósul meg. Beviszik a kápolnába, a szerzetesek ülnek jobb és bal oldalt, mondják a zsolozsmát, és imádkoznak. Azután mennek tovább. Kijutnak a kertbe, és ott egy szerzetes kapálgatja a levendulát, és akkor mondja az idegenvezető, hogy ő Labora atya.

A katolikus egyházban a tevékeny szeretetet szervezett formában a Katolikus Karitászt valósítja meg. Magyarországon a Katolikus Karitászt a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia által létrehozott segélyszervezet. Ennél fogva a Katolikus Püspöki Konferencia a fenntartója.

Három lényeges dolog van ebben a szervezetben, amire épül. A legkisebb a plébániai karitászt csoport, aztán az egyházmegyei karitászt központ, és ezt fogja össze az országos karitászt.

Nézzük, hogy az országos karitásztnak mi a feladata, mivel foglalkozik, hogy fogja át ezt a feladatot, hogy teljesíti ezt a küldetést! Elsősorban feladata olyan programok szervezése, amelyek országosak. Ezeket az egyházmegyei karitászt központokon keresztül tudja végezni. Feladata tovább még, az állami szervekkel való kapcsolattartás, együttműködés olyan programokban, olyan akciókban, amelyeket vállalni tud.

Jó néhány ilyen feladat, program volt – együttműködve az egyházmegyéekkel – az elmúlt időszakban Pl. az EU-s élelmiszerosztásban, vagy a vetőmag akciókban, amikor az egyházmegyéek csoportjaikon keresztül olyan településeket kerestek meg, ahol vállalták azt, hogy a még meg nem művelt földterületeket művelésre alkalmassá teszik. Ehhez pedig mi adtuk az eszközöket, szerszámokat, a vetőmagokat.

A csoportok végigkísérték ennek a menetét, hogy az valóban a földbe kerüljön, valóban gondozva legyen, és utána a jól megérdemelt termést onnan le is szedjék, és nem előtte és nem másképp.

Aztán vannak olyan programok, amik szintén manapság vagy az elmúlt időszakban nagyon fontosak voltak. Ezt *krízis program* néven fogtuk össze. Olyan nehéz helyzetbe került családoknak, egyéneknek segítettünk, akik valamilyen oknál fogva, akár a közüzemi hátralékkal, akár valami más, mondjuk egy természeti katasztrófa révén kerültek nagy bajba, és egyéb források híján más-hoz nem tudtak fordulni, mert mondjuk, a biztosító nem fizet, vagy nincs olyan anyagi háttér, tartalék, amiből ezt pótolni tudták volna. És akkor ezek az úgynevezett krízishelyzetbe került családok kerültek számunkra előtérbe és a segítség célpontjává.

A Katolikus Karitászi központi irodájának néhány főállású munkatársa látja el ezt a feladatot és természetesen foglalkozik az önkéntesek szervezésével is.

Az egyházmegyei karitászi központokra szeretnék áttérni. Minden püspöknek az a feladata, hogy saját egyházmegyéjében létrehozza az egyházmegyei karitászi központot, és azt egyházi jogi személyként működtesse a püspökség alá rendelve. Az egyházmegyei és az országos központ közötti viszony az nem alá- és fölérendeltség, hanem egymás mellé rendeltség, koordinációs együttműködés. Az egyházmegyei karitászi központnak az a feladata, hogy ott, a saját egyházmegyei területén segítsék a szociális munkát, illetve a rászorulókat. Ebbe beletartozik az is, hogy ők önállóan létrehozhatnak olyan szociális intézményeket, ellátó szervezeteket, amelyekkel részt tudnak vállalni ezekből a feladatokból. Ilyen lehet pl. a RÉV Szenvedélybetegség Segítő Szolgálat. Országosan 9 ilyen szervezet működik. Vagy a megváltozott munkaképességűek, a fogyatékkal élők foglalkoztatása, vagy éppen a hajléktalan ellátásból valamilyen részfeladatnak a vállalása.

Foglalkozik még a helyi segélyezésekkel is, és kapcsolatot tart a helyi önkormányzati szervezetekkel, illetve velük együttműködik. Ez sokszor nagyon hatékony és eredményes, hiszen az önkormányzatok nem mindig vannak abban a helyzetben, hogy ők maguk végezzék el ezt a munkát, mert vagy nincs hozzá megfelelő anyagi háttér, vagy nincs hozzá ember. De jelezvén a problémát

a karitás szervezet felé, így közösen ezt meg tudják oldani, ezért mindenki nagyon hálás. Feladatuk még önkéntesek a toborzása, képzése, és ehhez nyújt az országos központ segítséget, hogy minél hatékonyabban tudják a munkájukat, feladatukat el látni.

Az egyházmegyei karitás központokban is néhány főállású munkatárs van, a többi pedig önkéntes.

És akkor elérkezünk a harmadik, talán a legfontosabb részhez, a plébániai karitás csoportokhoz. A '90-es évek után az egyházban is egy megújulás indult el és ez megmutatkozott abban, hogy minden egyházmegyében sorra létrejöttek, megszerveződtek az egyházmegyei zsinatok. Először az Esztergom-Budapesti egyházmegyében majd sorra a többiben is. Minden egyházmegyei zsinaton kimondták, hogy a plébániákon létre kell hozni a karitás csoportokat. Ennek szellemében alakultak meg.

Azután, azt is tudjuk, hogy az Isten malmai lassan őrölnek, így még vannak üres helyek, ahol nincs csoport, de reméljük, hogy előbb-utóbb arra is sor kerül.

A plébániai csoport a legkisebb, de a legfontosabb egysége a karitás szervezetnek. Igazából ők vannak személyes kapcsolatban a rászorulókkal, ők azok, akik fel tudják mérni a saját területükön, a plébániai közösségükben azt, hogy kik- milyen hiányt szenvednek, milyen bajban vannak, és hogyan lehetne rajtuk segíteni. Ha nem is mindig tudunk segíteni, de legalább melléjük tudunk állni, bátorítani, vigaszt tudjuk őket. A személyes ismeretség alapján célzott és hatékonyabb is lehet ez a segítségnyújtás. A plébániai csoportoknak van egy vezetőjük, ez a plébániai karitásvezető, és vannak a munkatársai. Az ő feladatuk az, hogy gondoskodjanak arról is, hogy majd utánuk is legyenek munkatársak. Tehát ők is önkénteseket szerveznek.

Ebben egyébként nagy segítség az, hogy az iskolákban bevezették az 50 órás önkéntes munkát. Sok fiatal örömmel jön segíteni és megható az a figyelmesség, az a tenni akarás is, amivel ők odaállnak egy-egy ügy mellé és a maguk módján segíteni akarnak.

Ebben bízunk, és erre alapozzuk azt is, hogy a jövőben is lesznek önkéntes karitászmunkatársaink.

Ez a struktúra, ez a szervezet a katolikus egyház keretein belül működik. Kétezer év óta működik, és bizonyította azt, hogy működőképes, valószínű, hogy az elkövetkezendő kétezer évben sem fog ez nagyon változni.

Egyszer valaki megkérdezte, hogy magunknál, a Katolikus Karitászmennnyivel tud többet adni, mennyivel tud másképp segíteni, mint mondjuk más, segíteni akaró ember? Hiszen maguk is ugyanolyan csomagot adnak, ugyanabból a ruhából tudnak osztani, vagy ugyanolyan utalványokat adnak. Én erre azt találtam mondani, hogy amikor ott állunk egy feladat, kihívás, probléma, egy veszteség előtt, amikor elfogynak a lehetőségeink, az eszközeink, – ez lehet akár anyagi is – akkor a legtöbb ember széttárja a kezét, hogy ennyi volt. Mi meg ilyenkor összetesszük a kezünket és ebből a kézösszetételből nagyon sok erőt tudunk meríteni. Nagyon sok hitet és reményt lehet adni nemcsak magunknak, hanem azoknak az embereknek is, akik segíteni akarunk.

Strommer Pál, a m levezető elnöke

A Magyar Máltai Szeretetszolgálat számtalan önkéntes karitatív feladatvállalás mellett a '90-es évektől közel 200 szociális- és egészségügyi intézmény fenntartója lett. Az intézményi feladatvállalások mellett a szeretetszolgálat olyan modell kísérleteket folytatott, amelyek komplex módon közelítettek nagy társadalmi, szociális problémák megoldásához, illetve olyan megoldásokat fejlesztett, amelyek újdonságként jelentek meg az ellátórendszerben. Az összegyűjtött tapasztalatok alapján az ezredfordulón érkezett el az idő, hogy a szeretetszolgálat olyan nemzetközi projektekben is részt vegyen, amelyekben az együttműködés a fejlesztés más módját kívánta meg, mint a hazai pályázati fejlesztésekben.

Győri-Dani Lajost kérem az emelvényre, hogy tartsa meg előadását a Magyar Máltai Szeretetszolgálat képviselőjeként!

Nemzetközi kapcsolatok – hazai előnyök

Győri-Dani Lajos

ügyvezető alelnök, Magyar Máltai Szeretetszolgálat

Elnök úr, kedves Hölgyeim és Uraim! Nagy szeretettel köszöntöm Önöket a Magyar Máltai Szeretetszolgálat nevében. Azt a feladatot kaptam, hogy a kerti szerszámok közül kizárólag a gereblyéről beszéljek ma. Ez nem egy könnyű dolog, de megpróbálom ezt valahogy érthetővé tenni, mert a gereblyéről beszélni anélkül, hogy az ember ne mondja el, hogy ahhoz van még előtte ásó, kapa, nagyharang és még fa is van a közelben, anélkül elég nehéz megértetni, hogy miről is szól. Hiszen a feladatom az volt, hogy nemzetközi tapasztalatokról és nemzetközi forrásokról próbáljak meg beszámolni, és valószínűleg azért kértek fel erre bennünket, mert nekünk vannak ilyen tapasztalataink. Nagyon szeretném, ha minél több magyar szervezetnek, civil szervezetnek, illetve a

keresztény egyházainkhoz kötődő szervezetnek lennének ilyen nemzetközi tapasztalatai. Nehéz nekem ebben az évben, amikor 25 éves a Máltai Szeretetszolgálat legalább két szót nem mondani arról, hogy ez a 25 év hogyan telt el. És talán közelebb is visz majd a gereblyéhez, ha innen indulunk el.

A Magyar Máltai Szeretetszolgálat egy 900 éves szerzetesrendnek a magyarországi segítő szervezete. Szándékosan nem segélyszervezetet mondtam, mert segélyt, mindig lehet adni, de azt hiszem, a segítség, és valóban a keresztényi szeretetből fakadó karitás fogalma az annál sokkal többet jelent, mint segélyt osztani. Ez a 900 éves rend a Máltai Rend. És mitől lehet egyáltalán, hogy lehet megélni egy ilyen idős kort, ez mindig nagy kérdés volt bennem és mindig arra a következtetésre jutottam, hogy attól lehet nagyon öreg, ha minden időben modern tud lenni. A Máltai Rendnek az a fantasztikus tulajdonsága van, hogy minden időben tudott modern lenni és fantasztikus szerencséje is van, hogy olyan küldetést kapott 900 évvel ezelőtt, ami máig érvényes. A Máltai Rend és a Máltai Szeretetszolgálat küldetése és jelmondata: A hit védelme és a szegények szolgálata.

Azt a Szentírásból tudjuk, hogy szegények mindig lesznek velünk. Ez a probléma tulajdonképpen megoldódott a mi számunkra, hogy ezt mi úgysem tudjuk megoldani, tehát a küldetésünk örökérvényű. A küldetésünkhöz és minden szervezetnek a küldetéséhez célokat, aktuális célokat kell rendelni. A modernség itt jelenik meg, hogy tudunk-e aktuálisan olyan célokat megfogalmazni a küldetésünkhöz, amelyek valóban hatékonyan előremozdítják, előremozdítanak bennünket azon az úton, ami ehhez a küldetéshez közelebb visz. Minden időben volt ilyen célkitűzése a rendnek. Pl. Rodoszon II. Szulejmán próbálta elfoglalni a szigetet, akkor ők azt a célt tűzték ki, hogy megakadályozzák a sziget elfoglalását és ezek között nem volt ott a gyógynövénytermesztés. Annak, akkor, ott, nem volt ideje és helye. Meg tudták találni azokat a célokat, amelyeket abban a pillanatban, és abban az élethelyzetben valóban előremozdította az ügyet, annak az ügyét, hogy a küldetésünkhöz közelebb kerüljenek.

A mai világban szerencsére csatákat nem kell már vívnunk, tehát a hit védelme és a szegények szolgálata is egészen mást jelent, mint abban az időben. Nyilván ma is kell célokat megfogalmaznunk, és ezekhez a célokhoz eszközöket is kell rendelnünk. Laura nővértől ma megtanultam, nem ördögtől valók ezek a materiális eszközök, még a pénz sem, főleg nem, ha a kiteljesedésünket, vagy a küldetésünkhöz való úton való haladást szolgálják. Ezek közül való az a gereblye, amiről ma itt egy kicsit szót kell ejtenem, a nemzetközi pályázatokban szerezhető források.

Ahhoz hogy ezt a célt elérjem, feltettem egy diát, ami a szeretetszolgálatnak úgymond fejlődési szakaszait, törzsfelődését mutatja az elmúlt 25 évben. A Szeretetszolgálat 25 évvel ezelőtt nagy történelmi események kapcsán alakult meg.

1989-ben, a keletnémet menekültek áradatakor fogant tulajdonképpen a szeretetszolgálat. A romániai forradalom, és aztán a délvidéki háborúk idején jött létre az az önkéntes bázis, az a hatalmas országos szervezet, amiből ma a szeretetszolgálat felépült. Utána békeidőben is csinálni kellett valamit, hiszen nem várhattunk arra, hogy humanitárius katasztrófák vegyenek körül bennünket állandóan, ezért a szeretetszolgálat a Katolikus Karitászhoz hasonlóan önkéntes, elsősorban segítő tevékenységet folytató, a helyszínen adománygyűjtő és adományosztó csoportok létrehozásába kezdett. 160 helyi csoport alapozta meg a munkánkat. Hamar rájöttünk, hogy ez az eszköz nekünk kevés a céljaink eléréséhez, szociális építmények építésébe és fejlesztésébe kezdtünk.

Nagyon-nagyon sok, több mint 200 szociális és egészségügyi intézményt tart fenn a Szeretetszolgálat országszerte, és azt hiszem, kevesen lehetnek önök közül, akik valahol nem futottak bele legalább egy máltai intézménybe. Már mindenféle szociális területen, tehát nemcsak az idősellátásban és a hajléktalan ellátásban, hanem a fogyatékkal élőknek a gondozásában, de egészen kicsi célcsoportok tekintetében is vannak intézményeink.

Az Európai Uniós csatlakozást megelőzően, utána pedig kiteljesedve egy új időszak következett az életünkben, ezt hívták a modern programok korszakának, ami máig tart.

Nagyon sok olyan forrást, eszközt próbáltunk bevonni a munkánkhoz, ami elsősorban anyagi értelemben lehetőséget teremtett arra, hogy megvalósíthassuk a játszóter, a telep felszámolási (roma- és szegregált telepeken való jelenlét) programunkat illetve a jelzőrendszeres házi gondozásban betöltött szerepünket.

Hatalmassá nőtt ez a szervezet. A 2010-es évtől kezdve megpróbáltunk olyan forrásokat begyűjteni, ami már a nemzetközi területről valók, tehát nem hazai, hanem Európai Uniós források. Néhány számot is mondjak: a 2007 és a 2013-ban lezárult EU-s időszakban 38 hazai pályázatot tudtunk megnyerni. Ennek közel három milliárd forint volt a támogatásértéke. E mellett hét olyan nemzetközi, közvetlen Európai Uniós pályázatot tudtunk sikeresen végrehajtani, aminek nagyságrendileg 300-350 millió forint volt az értéke. Ezek hatalmas számok, és ezekhez hatalmas nagy munka is társult. Szeretném bemutatni, hogy miről is beszélünk. A most folyó néhány nemzetközi projektnek szeretném csak a számait mutatni egy picikét, hogy érthető legyen, hogy milyen óriási munkáról van szó. Ezek a nemzetközi pályázatok hihetetlen felkészültséget, és mellette nagyon nagy empátiát igényelnek.

Amire nagyon büszkék vagyunk, az az úgynevezett HELPS és PAIRS /idős és roma/projekt.

HELPS Projekt

Nemcsak Magyarország, de egész Európa egyik fontos társadalmi problémájára keres megoldást az Európai Unió Közép-európai Transznacionális Program projektjében a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület. A HELPS elnevezésű nemzetközi projekt partnereként olyan megoldásokat keresünk, amelyek elősegítik az idős és sérülékeny lakosság minőségi életfeltételeinek

javítását, innovatív lakhatási és gondozási megoldások széles körű alkalmazását, valamint ezt támogató helyi partnerségek kialakítását és működtetését.

Az elmúlt időszak demográfiai változásai, az egyre nehezebben fenntartható szociális ellátórendszerek, a generációk közötti elidegenedés, az idős és sérülékeny lakosság (mozgáskorlátozottak, fogyatékkal élők) egyre súlyosabb marginalizálódása Európa-szerte az egyik legsürgetőbb megoldásra váró kérdés. A társadalmi jelenségre a Magyar Máltai Szeretetszolgálat a 12 közép-európai partner részvételével a HELPS projekt keretei között kíván megoldást találni. A HELPS elsődleges célja az idős és sérülékeny lakosság hatékonyabb társadalmi integrálása, leszakadásuk megakadályozása, igényeikhez igazított ellátások nyújtása és magasabb színvonalú, minőségi életlehetőség biztosítása. Mindezt a partnerek közös tevékenységek, intenzív tapasztalatcsere útján valósítják meg.

A partnerség a projekt során innovatív lakhatási és gondozási megoldásokat dolgoz ki, majd azokat kísérleti programok keretében teszteli. A kidolgozási és tesztelési folyamatot egy egységes módszertanon alapuló kutatás előzi meg. A kutatás első lépéseként a partnerek felméri az elmúlt időszak demográfiai változásait, elemzik országuk jelenlegi – a célcsoportot érintő – lakhatásra és gondozásra vonatkozó politikáit, jogszabályi és finanszírozási hátterét, amelyet helyi jó gyakorlatok bemutatásával együtt helyzetfeltáró jelentés keretében mutatnak be. A kutatási szakaszt követően a helyi célcsoportok bevonásával kerülnek kidolgozásra a partnerenként külön-külön megvalósítandó kísérleti (pilot) programok. A pilotok közös elemzésének eredménye alapján a projekt ajánlásokat fogalmaz meg a tagországok és az Unió döntéshozói számára.

A 3 éves projekt költségvetése több mint 2,6 millió euró, melyből az MMSZ büdcséje mintegy 159 ezer euró. A költségek 95 %-át Európai Unió támogatás, valamint hazai társfinanszírozás fedezi.

PAIRS Program – Nemzetközi roma integrációs program

Több mint 150 pályázat közül a legtöbb pontszámot kapta, így a legjobb lett a Dél-Kelet-Európai régióban a Magyar Máltai Szeretetszolgálat nemzetközi roma integrációs projektje, a PAIRS (Effective Programmes for the Active Integration/Inclusion of the Roma in South-East Europe). A kétéves program 2012 szeptemberében indult el. A nyolc országot (Albánia, Bulgária, Magyarország, Olaszország, Románia, Szerbia, Szlovákia, Ukrajna), 18 civil és állami szervezetet összefogó Európai Uniós program feladata, hogy összegyűjtse és bemutassa mindazokat a jó példákat, amelyek előremutatóak és hosszútávon eredményesek a roma emberek integrációjában, felemelkedésük megteremtésében. A bemutatáson keresztül pedig az erre a területre szánt Európai Uniós és a nemzeti források hatékony felhasználására teszünk ajánlásokat a projekt zárásaként. A roma stratégia elfogadása után – amelyet a magyar elnökség ideje alatt fogadtak el az Unió tagországai – különösen nagy öröm, hogy a PAIRS nemzetközi projekt keretei között ismét vezető szerepet tölthet be Magyarország az Európai Unióban a roma integráció útvonalának kijelölésében. A program hivatalos megnyitóján 2012. november 1-én a nemzetközi partner szervezetek mellett Balog Zoltán az Emberi Erőforrások minisztere is részt vett. Beszédében azt hangsúlyozta, hogy a példaszerű gyakorlatokat olyan hiteles szervezeteknek kell felmérniük és értékelniük, amelyek - a Magyar Máltai Szeretetszolgálathoz hasonlóan - maguk is végeznek hasonló programokat, és azokat el is tudják fogadtatni a közvéleménnyel. A projekt következő időszakában a partner szervezetek egymás programjaival ismerkedhetnek meg a terepen. A szakemberek közösen választják ki azt a 16 programot, amely bekerül a jó gyakorlatok közé.

Önkéntesek az árvízvédelemben - képzési projekt (FLOOD AID)

Katasztrófa területen van olyan kollégám, aki hasonló programban részt vett más szervezettől, a mi égiszünk alatt, de ma is zajlik a közvetlen Európai Uniós finanszírozású program Magyarországon a Máltai Szeretetszolgálat vezetésével. Ez egy árvízi képzés, amely Romániában, Szlovákiában, Ukrajnában és Magyarországon a Felső-Tisza mentén, ahol mindig a baj szokott lenni, megpróbálunk összefogni és együtt kitalálni, hogy mit fogunk legközelebb csinálni, illetve felkészülünk arra mind tárgyban, mind tudásban.

Nagyon jó kitekinteni egy kicsit az ország határon túlra és látni, mit gondolnak mások ugyanarról a folyamatról, hogy tudjuk a mi tudásunkat, a mi értékrendünket ebbe integrálni. Ez nagyon fontos, a kihívás és kitekintés egy nagyon erős motiváció, hogy egy szervezet miért kell, hogy belépjen ebbe a körbe. Egyértelmű, hogy a nemzetközi munkába való bekapcsolódás olyan tudást és tapasztalatot ad az embernek, ami máshogyan nem szerezhető meg.

Miért jó, egy ilyen program? Kinyílik a világ, és az ember rájön arra, hogy egyformán gondolkodunk – olaszok, németek, osztrákok, szlovákok, románok, szerbek – sok olyan szakemberrel, akikkel szemben nagyon sok esetben még vannak begyökerezett sztereotípiáink, hogy miért gondolják ők rosszul, és miért gondoljuk mi jól? Kimondva egyszer csak, hogy nem gondolják rosszul, más eszközzel használnak, mások a céljaik, de alapjában véve nagyon sok esetben egyformán tudunk gondolkozni ugyanazokról a kérdésekről és egyforma célokat is tudunk magunk elé kitűzni. Értékelik a tudásunkat ezekben a programokban, és az is fontos, hogy olyan tükröt állítanak, amiben ki tudunk lépni abból a „családi” körből, amit az országhatárunk jelent, és kiderül, hogy ha megmérjük, a tudásunk ott is értékes.

Nagyon jelentős anyagi támogatásokat lehet bevonni ezzel a módszerrel a szervezet életébe. Nyilván tapasztalatot lehet szerezni, nyilván olyan hálózatoknak lehet az ember részese, ami húzza

magával a következő és következő programba. Miért nehéz ilyen projekteken részt venni? Azért, mert erősnek kell lenni a szervezetnek anyagi értelemben is, hiszen itt minden program utólagosan finanszírozott. Hatalmas adminisztrációt kell elvégezni. Ha valaki úgy érzi – és ezt szoktuk mondani –, hogy Magyarországon nagyon nagy a bürokrácia, akkor az EU-s programok kapcsán kifejezetten nehezek az elszámolások és nehezek azok az adminisztrációs feladatok, amiket ránk terhelnek. Nagyon jelentősek azok a költségek, amiket tulajdonképpen arra kell fordítani, hogy az ember egyáltalán el tudja végezni, és meg tudja felelni az adminisztratív feltételeknek. Nagyon sok munkát kell belefektetni, hogy az ember ezen a pályán életben tudjon maradni és ezeknek a pályázatoknak a leggyakrabban nincs vagy nagyon kevés olyan tartalma van, amiből téglát és autót lehet vásárolni. Már pedig mi magyarok akkor gondolunk valamit hasznosnak, ha lehet belőle téglát meg autót venni. Kevésbé gondoljuk hasznosnak a munkaerőt, a tudást, a szakértelmet, a tervezést.

Hogyan tovább? Egy új pályázati időszak kezdődik. Ha most valaki azt fogja tőlem kérdezni, hogy most hol nézzen egy jó pályázatot a nemzetközi pályázatokban, azt fogom mondani, hogy kis türelmet kérünk, ahogy Magyarországon sincs gyakorlatilag kiírva jelen pillanatban érdemben pályázat, úgy az Unióban sincs.

Azt gondolom, hogy egészen világos, és ezt meg kell találni, érteni kell, hogy itt nincs szó egyéni pályázatról, itt kizárólag partnerségekről van szó. Az Unió közvetlenül programokat ezeken a forrásokon, kalapokon keresztül csak akkor finanszíroz, ha abban egy széles, nemzetközi partnerség jelenik meg.

Zárásképpen két gondolatot szerettem volna elmondani.

Az idősek otthoni ápolásában – ami a nemzetközi programnak az eredménye –, sikerült egy olyan magyar ötletet egy nagy konzorciumon keresztül vinni, aminek az volt a célja, hogy ismerjük el, lássuk be, hogy otthon a családok körében nagyon sok tudáshiány van, mikor az idős nagymamát ápolni kell, és nagyon sokszor emiatt kerül a nagymama intézménybe. Ezért ha lehetséges, akkor

tanítsuk meg, és vigyük be a tudást a családba. Az otthoni ápolásban egy olyan ismeretet adunk át – napi 500-600 ember olvasza, nézi a honlapot –, amiből azt lehet megtanulni a laikusoknak, hogy hogyan kell egy idős, vagy beteg ember otthon, otthoni környezetben ápolni. Záró gondolatként annyit szerettem volna még önöknek mondani, hogy talán legfontosabb ezeknél a nemzetközi programoknál és pályázatoknál – a *gereblye* használatánál –, hogy nagyon könnyű szem elől téveszteni a célt. Nagyon könnyű abban a bürokráciában és azoknak a nagy pénzeknek a bővületében a küldetéstől egy kicsikét eltérni, azért, mert éppen most erre van pénz. Én azt gondolom, hogy a civilségnek az a legfontosabb ismérve, hogy a küldetés mindig fel van festve az ajtófélfára. Azt nem lehet és nem szabad eltéveszteni, és nem szabad a cél helyett a források felé menni. Forrásra akkor van szükségünk, ha a küldetésünket támogatja, és a céljainkat szolgálja. Egyéb esetben azokat a forrásokat nem szabad felhasználni. Amikor ezt elrontjuk, és elrontják szervezetek, akkor lépnek ki abból a körből, azt hiszem, ami akár a civil kört jelenti, vagy akár a saját küldetéstől való eltávolodást. Nekünk, máltaiaknak ez egy nagyon nagy felelősség, mert ha 900 évet megélt ez a rend, akkor nem biztos, hogy nekünk szabadna elrontani. Nekünk is nagyon oda kell figyelniünk, hogy csak a küldetésünknek megfelelő programokba kapcsolódjunk be.

Sok sikert kívánok önöknek, és remélem, hogy minél többen találkozunk majd azokon a nemzetközi fórumon és pályázatokon, ahol a magyar szervezetek a munkákban, feladatokban részt vesznek.

Köszönöm, hogy meghallgattak.

Strommer Pál, a fórum levezető elnöke

Egy civil szervezet jó anyagi hátterének megteremtéséhez nincs általános recept. Az adottságok figyelembevételével, cél, szervezeti forma, működési terület, hagyományok, satöbbi a jó megoldást minden szervezetnek magának kell kialakítania és fejlesztenie. Azonban már az elején érdemes figyelni néhány alapelvre és törvényszerűségekre.

Ilyen elvekről és törvényszerűségekről fogunk hallani Salzman Zoltántól, az ÉrME Mozgalom, az ÉrME klubok alapítójától.

A szervezet jó anyagi hátterének megteremtése

Salzmann Zoltán
az ÉrME Mozgalom, az ÉrME klubok alapítója

Szeretettel üdvözlök mindenkit. Ha előbb a gereblyéről volt szó, akkor most a trágyáról lesz szó. Nem is akarom megnevezni, hogy a trágyában még mi van a szalmán kívül, tudjuk. De azt is tudjuk, hogy trágya nélkül nem megy. És ha a trágyát jól használjuk, akkor az többszöröst hoz ahhoz képest, mint amit saját magában ér. A pénzről lesz szó, arról nem lesz szó, hogy hogyan tudja egy civil szervezet a saját jó anyagi helyzetét megteremteni. Arról bátorkodunk beszélni, hogy mi az ÉrME-ben, hogyan csináltuk, és azt remélem, hogy ebből lesz némi olyan tapasztalat, amit önök is fel tudnak használni. Nincs általános szabály.

Az első kérdés, hogy mi egy szervezetnek a jó anyagi háttere? Tegye fel a kezét az, aki elégedett a saját szervezetének az anyagi

hátterével? Kevesen. Nem akarok vitát nyitni ezzel, hogy mi a jó anyagi háttér, én a mostani előadásban azt nevezem jó anyagi háttérnek, amikor az anyagiak nem akadályozzák azt, hogy a szervezet a saját céljait folyamatosan megvalósítsa. Hogy kinek mennyire jó ez a megfogalmazás, azt nyilván mindenkire saját magára bízom. Annyit mondok, a gyakorlat alapján született meg bennünk. Vannak közte elvek, vannak benne gyakorlati dolgok.

Az egyik, amire azt gondolom, ma nagyon sokszor szó került több előadó esetében is, hogy azt kell tudomásul venni, és azt kell elfogadni egy civil szervezetek, nemcsak cégek esetében, hogy a pénz és az anyagi háttér megteremtése nem cél, hanem eszköz.

Nyilván kell, hogy egy civil szervezetnek legyen célja. Elhangzott itt ma többször is, hogy a cél irányába kell menni, a cél érdekében tenni. De azt szeretném Önöktől kérni, hogy ne azért akarjanak jó anyagi háttérrel, sok pénzt a saját szervezetüknek, hogy legyen a bankszámlán, hanem azért, mert ez egy eszköz ahhoz, ami segít megvalósítani azokat a célokat, amit 900 éve vagy 25 éve, vagy 12 éve vagy 3 napja valaki elhatározott magában.

Nagyon fontosnak tartom a pénzzel kapcsolatban, a jó anyagi háttér megteremtésével kapcsolatban, hogy legyen egy mérőszámunk a pénzre. Mi az elég, mi a kevés, mi a jó? Nekünk annak idején bármily hihetetlen is, az idő volt a mérőszámunk a pénzre, vagy a jó anyagi háttérre. Mi abban mértük, hogy mennyi időre elég az alapcélunk, a klub működtetésére, mennyi időre elég a pénzünk, és amikor az elérte a három évet, akkor azt mondtuk, hogy nincs gond. Hibázhatunk, de van három évünk arra, hogy ha nagy baj van, akkor bevétel nélkül is meg tudjuk valósítani az alapcélunkat. Itt hátradöltünk, és azt mondtuk, mostantól fogva csinálhatunk mást is. Nem kell arra koncentrálnunk, hogy jaj, csak az alpműködésünk megmaradjon.

A másik titka, talán nem titok annak a szervezetnek, aminek jó anyagi háttere van, az az, hogy van gazdája az anyagi háttérnek, aki lelkiismeretesen, hozzáértően és következetesen foglalkozik vele. Az, hogy van gazdája, az azon múlik, hogy valaki ezt a vállalá-

ra veszi, vagy valakinek a vállára teszik, és elvállalja. A hozzáértés azt gondolom alapvető, azt el tudjuk dönteni valakiről, hogy ért-e a pénzügyekhez, vagy, hogy z, gyakorolja-e, csinálja-e, mik a tapasztalatok? Ha valaki a harmadik céget viszi a csődbe, az lehet, hogy nagyon ért a pénzhez, de aki a harmadik civil szervezetet, lehet, hogy ott már valami nem stimmel. Az, hogy valaki lelkiismeretes-e a pénzügyek kapcsán, az a szervezet vezetésének a megítélésére van bízva. Reméljük, hogy el tudják róla dönteni, hogy igen, ő ezt lelkiismeretesen csinálja.

A következetesség egyszerűen szabályrendszert jelent. Vannak szabályok, amiket betartunk, megmondjuk, hogy ezt meddig fogjuk tartani. Egy évig így működünk. Aztán majd átgondoljuk, hogy továbbra is úgy kell-e működjünk? Vannak jó évek, vannak rossz napok. A következetesség azt is jelenti, hogy folyamatosan újra és újra felülvizsgáljuk, hogy azok a szabályok, amik szerint működünk pénzügyi területen, azok megállják-e a helyüket. Van, aki ezt tíz évig vizsgálja, van, aki 900-ig. De újra és újra elő kell venni, hogy megállja-e a helyét az, ahogy mi ezt csináljuk. A jó anyagi háttér megteremtése kapcsán nagyon sokan beszélnek bevételről, kiadásról. Kétféle iskola van. Az egyik azt mondja, hogy sok bevétel kell, a másik azt mondja, hogy kevés kiadás. Nem akarok benne igazságot tenni, nagyapám azt mondta, kevesebbet költs kisleányom, mint amennyit keresel. Sose lett gazdag, de jó anyagi háttere volt. Azt gondolom, hogy az egyensúlyon van a hangsúly. Minthogy még senki nem takarékoskodta magát gazdagra.

Én most a bevételekkel kezdek. Mit érdemes tudni a bevételekről? A bevételek kapcsán szerintem – saját tapasztalatunk alapján – a legfontosabb a több lábon állás. Ha egy szervezetnek egy forrásból van bevétele, az veszélyes. Jöhet bármi, ami azt az egyet kiüti és akkor hogyan tovább? Egy mai magyar civil szervezetnek azt gondolom, hogy hat forrásból lehet bevétele, vagy van bevétele általában. Azt gondolom, hogy ezt érdemes felírni, hogy ne csak a megjelenés maradjon meg, hanem a szó is kommunikációs értelemben. Hazamenetel után, vagy közben végiggondolni,

hogyan az Önök szervezetében ebből a hat forrásból mennyiből van bevétel és mennyiből mennyi van?

1. Nálunk az első volt, a tagdíj. Nyilván alapítványok esetében ez kevésbé értelmezhető, de egy egyesület esetében igen. Azt gondolom, hogy a tagdíj kapcsán azt kell elfogadni, hogy a tagdíj a tagságnak nyújtott szolgáltatás ellenértéke. Amit én, mint egyesület, elkérek a tagoktól azért, hogy ők itt tagok lehetnek. Nem megyek bele ennek az értelmezésébe, hogy miért tag valaki egy egyesületben, és ott mennyi tagdíjat fizet vagy mennyit dolgozik? De hogy a tagdíj, ha csak egy jelzése annak, hogy befizettem, abból sosem lesz sok pénz. Mit adok a tagoknak azért, hogy ők itt nálam tagok lehetnek? Mi zömében azt mondtuk, hogy ez egy klub, egy közösséghez való tartozás, szolgáltatás. Elköveltük azt a hibát, nevezzük hibának, hogy 12 évig változatlan volt a tagdíj, miközben a szolgáltatás mindig nőtt. De elértük azt, hogy egyre többen és többen jöttek tagnak, mert megérte abban az értelemben tagnak lenni.
2. A támogatás a második. Erről viszonylag bőven volt szó, és inkább csak felolvasom azt, hogy mennyire egyként gondolkodunk. A legfontosabb talán az, hogy nem azért kell valamit csinálni, mert támogatják, hanem ahhoz kell támogatást szerezni, amit a szervezet csinálni akar, vagy ami a céljaival összevág. Mert ez a biztosítéka annak, hogy a projekt nemcsak addig működik, amíg van hozzá támogatás.
3. domány. Az adományról érdemes elfogadni, tudomásul venni, hogy az adomány az, amit valaki ellenszolgáltatás nélkül ad. Jó kommunikáció kell. Mitől lesz ismert, elismert, szerethető, és jól csomagolt? Mi az, amiért nekem fognak adni pénzt ellenszolgáltatás nélkül? Megkülönböztetünk köztes, rendszeres és egyedi adományokat.

Adománygyűjtés. Nagy civil szervezetek, óriási nemzetközi szervezetek abból élnek, hogy emberek pénzdollárokat adnak nekik havonta, és ebből gyűjtenek össze milliókat. Tehát ez egy működő konstrukció. Van vele egy kis gond. Az egyik, hogy ez egy befektetés jellegű pénzszerzési lehetőség. Be kell fektetni időt, energiát, pénzt azért, hogy kiépüljön az a támogatói kör, aki majd utána eltart engem évekig. Adományt nem akkor kell elkezdni gyűjteni, amikor a szervezetnek pénzre van szüksége. Akkor kell elkezdni gyűjteni, amikor a szervezetnek van elég pénze arra, hogy kiépítse az ezzel kapcsolatos konstrukciót, infrastruktúrát. Hogy három évig ebbe beruházzon.

4. Szponzoráció. A szponzorációról sajnos el kell fogadni, hogy az egy üzlet. Valaki egy másik valakitől valamiért valamit megvesz. És az nem egy értékminősítés, hogy az én kiadványomra, vagy plakátomra csak tízezer forintot fizet a nyomda azért, hogy odakerül. Neki annyit ér meg. Megtalálni azt a szervezetet - általában azért ez egy üzleti szervezet, - aki az én céljaim felé való mentemben azt, ami nekem van, mint civil szervezet, meg akarja venni, meg akarja szerezni, azt gondolom, az egy tudomány. Megtalálni, megkeresni és eladni neki. Ez azt gondolom, hogy tényleg egy tudás, és ezért kell hozzáértő, következetes, megbízható, lelkiismeretes valaki, aki a pénzügyekkel foglalkozik. Akinek ezen jár a feje, akinek ez pénzt ér meg.
5. Üzleti bevétel. Nagyon nehéz terep, mondom én, aki üzletemberekkel vagyok körülvéve az ÉrMe klubban. Nálunk ez nem működött. Rettentő sokat próbálkoztunk vele, nem működött. Megmondom, hogy miért. Mert amikor számunkra, mint civil szervezet számára felmerült egy lehetőség, üzleti lehetőség, mire eljutott a tudatunkig, hogy ez egy üzleti lehetőség, a klubbársak már megcsinálták.

Mert, hogy ők üzletemberek, ők ebből élnek. Ők ebbe szocializálódtak. Azt sajnós el kell fogadni, hogy az üzleti mentalitás és a civil mentalitás nagyon sok mindenben különbözik egymástól. Vannak társadalmi vállalkozások, lehet jó pénzkereseti eszközöket kitalálni civil szervezeteknek saját maguk hátterére építve. A kedvencem a cserkészek. Akik cserkészjellegű gyerektábort csinálnak gyerekeknek, nem cserkésztabort. És imádják a gyerekeket, mert jó. Ők tudják, hogy ez hogy működik, ismerik a gyerekeket, megvan a program, tehát nem kerül extra erőfeszítésbe.

6. Vagyon. Nem általános ma, hogy egy civil szervezetnek vagyona van. De van, főleg mondjuk az egyházi szervezeteknek. A vagyon kapcsán azt gondolom, hogy a legfontosabb annak az eldöntése, hogy felélem, vagy vagyonként használom. Öröklök valakitől egy lakást, mert a néni rám hagyta. Eldöntöm, eladom és beteszem az éves keretembe, vagy lakásként fogom használni, és most ugyan nem kapok érte három, öt, nyolc, tízmillió forintot, de minden hónapban kapok érte 50 ezret, mert kiadom. Vagy hogyan használom? Azt gondolom, ez egy nagyon fontos döntés a vagyon kapcsán.

Kiadások. Mert azért ezekkel is érdemes foglalkozni. A kiadásokkal kapcsolatban két nagyon fontos dolgot szeretnék mondani. Az egyik, a kiadásokkal kapcsolatban a legfontosabb, a tervezés. Vasútnál mondják, hogy mire van a menetrend, ha úgymint késik a vonat? Különben honnan tudnánk, hogy mennyit késik? Tehát ha van tervem, akkor tudom, hogy mihez képest hol tartok. Terveztem, hogy veszek egy fénymásolót egy millió forintért, és egy millió 600 ezerbe került, akkor tudom, hogy 600 ezerrel kiejebb vagyok. De ha kötöttem egy szerződést a fénymásolóval, aki ugyanennyiért bérbe ideadja, és leteszi, és csak ennyit kell fizessek, akkor 400 ezerrel beljebb vagyok.

Terv. Nagyon fontos, hogy ha van terv, akkor már rá lehet bízni a végrehajtását gyakorlatilag bárkire. A másik, a kiadások kapcsán, hogy különbséget kell tenni alapcél, működés, és projekt között. Legalább fejben. Felmerül még néhány egyéb alapkérdés. Ezek érzékeny kérdések. Ha tetszik, bátorság kell hozzá, hogy az ember beszéljen róla.

Az egyik, hogy a szervezet pénze az nem a vezető pénze, s a másik, amit ugyanilyen biztosan kell látni, hogy a vezető pénze nem a szervezet pénze. Ez két külön kassza. El kell tudni különíteni.

A másik kérdés a fénymásoló kapcsán, hogy a pénz elköltéséről szóló döntés, hogy mire költünk és maga a pénz kifizetése, hogy kifizetjük, átutaljuk, stb. az elváljon-e egymástól? Óriási különbség van ebben kicsik és nagyok között. Mi megy a működés rovására, mi megy a biztonság javára. De érdemes ezen elgondolkozni, és érdemes újra és újra felülvizsgálni, hogy ki az, aki dönt arról, hogy mire költünk, és ezek alapján ki az, aki ténylegesen kifizeti a pénzt, vagy elkölte.

Harmadik kérdés: Ki ellenőrizzé a pénzügyeket? Ideális esetben olyan, aki nincs benne a szervezetben. Erre van a cégeknél a felügyelő bizottság. Ahol kívülről, objektíven, érdek nélkül, szempontok nélkül mondhatják el a véleményüket.

El kell fogadni, hogy a pénz egy dologhoz kötődik. Mi az, amihez a pénz kötődik, kérdezem? Egy dologhoz kötődik a pénz: a bankszámlához. És azt gondolom, hogy ezt érdemes figyelembe venni akkor, amikor arról döntenek, hogy ki kezelje a bankszámlát.

Vállalkozók. Mondhatják azt, hogy könnyű nekünk, tele vannak üzletemberekkel, belenyúlnak a zsebükbe, kivágják a lóvét, kész, megvan. Aki próbált már vállalkozótól pénzt kérni, az tudja, hogy ez nem így van. Egy vállalkozónak nem azért van pénze, nem azért vigyázz a pénzére, mert nincs neki, hanem azért van pénze, mert vigyázz rá. Ha egyet megjegyeznek, hogy a pénzre ne akkor figyeljenek, amikor nincs, hanem akkor is, amikor van, akkor nem lesz baj.

Köszönöm.

Keresztény Civil Szervezetek 10. Országos Fóruma

Zárszó

Strommer Pál
a fórum levezető elnöke

Köszönöm szépen. A bevezető előadásban hallottunk szubszidiaritásról, autonómiáról. Ezek felelősséggel is járnak. Felelősségünk, küldetésünk van a világunk, környezetünk iránt. És különös küldetésünk, különös felelősségünk van nekünk, itt jelenlevőknek, mert felelősséggel tartozunk azoknak az objektíven jó céloknak a megvalósításáért, amikért dolgozunk. És felelősségünk van abban is, hogy hogyan dolgozunk, miként valósítjuk meg ezeket a célokat. Olyan önátadáson alapuló személyes elhivatottsággal, kitartással, bátran használva professzionális eszközöket, amik azután működésünkben is példát adnak másoknak is.

Köszönöm a Fórum előadóinak a tartalmas, gondolatokra inspiráló előadásokat, hozzászólásokat.

Köszönöm Önöknek hűségem és hűségem a figyelmüket, a részvételüket.

Köszönöm, hogy eljöttek és aktívan részt vettek mai munkánkban. Köszönjük a szervezők és segítők munkáját.

Ugy, ahogy az elmúlt fórum előadásait is egy füzetben összegyűjtöttük, biztatom Önöket, hogy akik még nem vettek magukhoz ilyet, tegyék meg, a mai előadásokat is majd egy ilyesfajta füzetben fogjuk megjelentetni.

A fórumot rendező Magyar Kereszténydemokrata Szövetség és a támogató Barankovics Alapítvány nevében most meghívom Önöket egy büfé ebédre, használják jól, és váltsanak szót egymással, cseréljék ki tapasztalataikat.

Előtte azonban arra kérem Önöket, hogy adjunk hálát Urunknak, aki az általa teremtett világ tudatos gondozására hívott meg minket, kérjük ehhez kegyelmét és szokásunkhoz híven imádkozzuk el a tőle tanult imádságot, a Miatyánkot.